

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Výpůjčky z angličtiny ve francouzské ekonomické terminologii

Vedoucí práce: PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

Autor práce: Lucie Fialová

Studijní obor: Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 3.

2011

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 19. 5. 2011

.....
Lucie Fialová

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala PhDr. Ondřeji Peškovi, Ph.D. za jeho ochotu, trpělivost, cenné rady a odborné vedení mé bakalářské práce.

ANOTACE

Tématem této bakalářské práce jsou anglické výpůjčky ve francouzské ekonomické terminologii. První část se zabývá obecně výpůjčkou a procesem přejímání slov, integrací anglických výpůjček do francouzského jazykového systému pomocí fonetických a grafických modifikací. Ve druhé části pak pomocí etymologického slovníku a Mezinárodní fonetické abecedy analyzuje anglické ekonomické výpůjčky ve francouzštině a zamýšlí se nad jejich postavením v kultuře francouzského spisovného jazyka, respektive vztahem francouzštiny a angličtiny.

ANNOTATION

The theme of this thesis treats english loan words in French terminology of economics. The first part is focused on the loans in general and the process of linguistic borrowing, thereafter the integration of English loans into the French language system by phonetic and grafic modifications. The second part compounds of the analysis of english economics loan words in French based on etymological dictionary and the International Phonetic Alphabet and reflects their position in a culture of French standard language or more precisely French attitude in relation to English.

OBSAH

1. ÚVOD.....	7
2. Proces přejímání slov jakožto prostředek obohacování slovní zásoby.....	7
2.1 Pojmy spojené s tematikou přejímání slov	7
2.2 Charakterizace procesu přejímání slov a jejich modifikace ve vztahu k stupni integrace výpůjčky.....	11
2.2.1 Fonetická integrace.....	12
2.2.1.1 Samohlásky.....	13
2.2.1.3 Souhlásky.....	16
2.2.2 Grafická integrace.....	18
2.2.3 Morfologická integrace.....	19
2.2.4 Sémantická integrace.....	22
2.2.4.1 Falešné anglicismy.....	22
3. Vztah lexikální výpůjčky a odborné terminologie.....	23
4. Přejímání slov z angličtiny současnou francouzštinou.....	29
4.1 Trendy přejímání slov, oblasti nejčastějšího přejímání.....	29
5. Dokumentace procesu na materiálu odborné ekonomické terminologie.....	34
6. Zamyšlení nad vztahem mezi kulturou spisovného jazyka a fenoménem přejímání cizích slov.....	37
7. Závěr.....	43
8. Résumé.....	44
9. Přílohy.....	45
10. Prameny a literatura.....	48

1. ÚVOD

Přejatá slova jsou neoddělitelnou součástí každého lexika. Je to jeden ze způsobů, jak pojmenovat jevy, které nám nejsou známy.

V teoretické části této bakalářské práce se budeme ve druhé kapitole zabývat pojmem výpůjčky a procesem přejímání slov na obecné úrovni. Dále porovnáme anglickou a francouzskou fonetickou abecedu a určíme jejich substituční fonémy podle tabulek Mezinárodní fonetické abecedy, následně se zaměříme na integraci anglických výpůjček do francouzštiny na úrovni fonetické, grafické a morfologické. V kapitole třetí se zaměříme na vztah výpůjčky a odborné terminologie, jež jsou, jak název této práce napovídá, nejdůležitějšími pojmy. V následující kapitole se budeme zabývat zasazením anglických výpůjček do historicko-politického kontextu a organizacemi a výbory na ochranu francouzského jazyka.

Ve druhé části – praktické - se budeme věnovat: analýze konkrétních výpůjček z ekonomicky zaměřeného časopisu *Management*, která byla vybrána z důvodu frekvence jejich užívání (*budget, business, e-commerce, management, marketing, franchise*). Přejatá slova jsou zkoumána prostřednictvím etymologického slovníku a slovníku Larousse. V poslední kapitole se zamyslíme nad vztahem francouzštiny k anglickým výpůjčkám, jež je doplněn dotazníkem na téma anglické výpůjčky v běžném životě rodilých mluvčích.

Závěrem shrneme a zhodnotíme situaci francouzského jazyka.

2. Proces přejímání slov jakožto prostředek obohacování slovní zásoby

2.1 Pojmy spojené s tematikou přejímání slov

Pro komplexnější pochopení procesu přejímání slov uvádím několik pojmů, které s tímto procesem úzce souvisejí a pro téma výpůjček je jejich znalost zcela nezbytná. Samotným přejímáním se budeme zabývat v podkapitole 2.2 Charakterizace procesu přejímání slov.

Úvodem začínáme s nejobecnějším pojmem: **Slovní zásoba (lexikon, lexique)**, jež „představuje soubor všech slov a slovních spojení (lexikálních jednotek, lexémů), která se vyskytují v jednom konkrétním jazyce nebo která v daném jazyce zná

jeden konkrétní jedinec (individuální slovní zásoba).“¹. Slovní zásobou se zabývá lexikologie (věda teoretická), která zkoumá inventář jazykových znaků daného jazyka a popisuje teorii slovní zásoby. Samotné sestavování slovníků je pak oborem lexikografie (věda praktická). Lze rozlišit tři základní jednotky lexikonu:

a) slovo - je lexikální jednotkou vyznačující se určitou výslovností a daným pravopisem,

b) lexém - souhrn všech tvarů jednoho slova, slovního spojení v dané slovní zásobě, který je složen z jednoho či více morfémů gramatických,

c) pojmenování - výraz, který odlišuje jeden pojem, věc, činnost od druhého.

V návaznosti na snahy lexikonů zachytit a utříbit všechny lexémy daného jazykového systému si autoři Lingvistického slovníku Pražské školy pokládají otázku, zda se slovní zásoba může srovnávat se systémem, jakým je například systém morfologický, který je jasně určený vztahy mezi jeho jednotkami - „... slovník není jen pouhý shluk velkého množství jednotlivých slov, nýbrž složitý systém slov, v němž všechna slova jsou ve vzájemném vztahu a jedno druhé navzájem vylučuje... Lexikální systémy jsou ovšem o tolik složitější a obsažnější než systémy morfologické, že se lingvistům snad nikdy nepodaří sestavit je s takovou jasností a přehledností, s jakou lze sestavit systémy morfologické. Avšak jestliže se jednotlivá slova v lexikálním vědomí navzájem vylučují a jsou ve vzájemném vztahu, tvoří slova systémy, formálně analogické se systémy morfologickými, a je nutno, aby tyto systémy lingvisté studovali.“² „... je otázka, zda se máme dívat na slovní zásobu jako na systém nebo ne... To, co by se mohlo nazývat systémem lexikálně-sémantickým, není prostá obdoba systému gramatického... Je jasné, že slova jsou ve vzájemných vztazích, postřehnout je přesně se však doposud nepodařilo... Schází nám plný dokumentační materiál a empirický postup... Vědecky propracovaná lexikografie může lexikologii pomoci z jejího - někdy dost planého – teoretizování“.³ Určujícím faktem, k této problematice, uchopení slovní zásoby jako uceleného systému, je že, slovní zásoba není definitivní, nýbrž dochází k jejímu neustálému obohacování a zužování. Při tomto neustávajícím procesu je nejvhodnějším způsobem zkoumání slovní zásoby zkoumání dílčí – synchronické, jelikož nevyžaduje její úplnost.

1 Novotný, J. a kolektiv. *Mluvnice češtiny pro střední školy*, Praha: Fortuna, 1992, s. 103-104.

2 Vachek, J. *Lingvistický slovník Pražské školy*, Praha: Karolinum, 2005, Th29,26-27= Vk 70, 56-57

3 Vachek, J. *Lingvistický slovník Pražské školy*, Praha: Karolinum, 2005, HF58,177-178

Na rozšiřování slovní zásoby lze podle J.Černého, 1998, nahlížet ze dvou hledisek: 1) morfologické - tvořením nových slov nebo víceslovných spojení a 2) sémantické - změnou významu u tvarů již existujících. Jednotlivými typy tedy jsou: odvozování (derivace), skládání nových slov a slovních spojení (kompozice), tvoření frazeologismů, zkracování (abreviace), výpůjčky z cizího jazyka, změny původního významu slova. Tyto všechny jsou hromadně nazývány neologismy.

Neologismy, vznikají obvykle z potřeby pojmenování či při výskytu nových jevů a skutečností. Jsou jimi úplně nové výrazy, nebo výpůjčky. Francouzština je (A. Niclas-Salmien, La Lexicologie) rozděluje podle způsobu utváření: a) na neologismy prvotní, „création primitive“, utváření úplně nových slov bez užití již známých postupů, která nemají žádnou etymologickou spojitost s existujícími lexikálními jednotkami, b) neologismy vznikající podle obvyklých postupů (viz. výše - jednotlivé typy rozšiřování) - „création conventionnelle“. K těmto postupům ještě patří: kontaminace (spojení dvou slov *foule+multitude=fultitude*), duplikace části slova (*bonbon, dodo*), substituce jednoho slova druhým (*malagauche – maladroit*).

V této práci se budeme zabývat pouze jedním typem neologismu, kterým je konkrétně výpůjčka.

Výpůjčka/ přejímka/ přeжатé slovo - „Slovo cizí neboli přeжатé je slovo, které bylo převzato z jiného jazyka a svou hláskovou podobou se dosud nepřizpůsobilo češtině, nezdomácnělo.“⁴ V lingvistickém slovníku Pražské školy je na výpůjčku (emprunt) pohlíženo z pohledu její příčiny - „...fakt výpůjčky není sám o sobě tak podstatný, ale její funkce z hlediska systému, který si vypůjčuje, podstatné je, že existuje požadavek na danou inovaci a že tato inovace je potvrzena systémem v tom smyslu, že vyhovuje možnostem a potřebám jeho vývoje.“⁵

Výpůjček je několik druhů: fonetické, morfologické, slovotvorné, syntaktické, frazeologické a lexikální.

Lexikální výpůjčka je slovo nebo výraz, který je převzat do cílového jazyka ve své původní podobě (gramatické, grafické, fonetické) a postupně se začleňuje a přizpůsobuje, integruje. Mezi angličtinou a francouzštinou docházelo nejčastěji k výpůjčkám lexikálním, jelikož tyto jazyky nebyly považovány za kontaktní (absence fonetických výpůjček), až do té doby, kdy docházelo k vlnám

4 Brabcová, R.; Pišlová, S. *Přehled pojmů z českého jazyka a literatury*, Jinočany: H&H, 1992. s. 68

5 Vachek, J. *Lingvistický slovník Pražské školy*, Praha: Karolinum, 2005, Ja29, 98

anglicizace.

Ve francouzštině (A. Niclas-Salmien, *La Lexicologie*) existuje klasifikace výpůjček lexikálních na:

a) nezbytnou, „emprunt nécessaire“, která je často spojena s technickými termíny používanými v cizím jazyce (pojmy, postupy, vynálezy, předměty), pro které do té doby v jazyce domácím neexistovalo žádné pojmenování (*tracking en matière physique, data processing, l'engineering d'un projet*),

b) nadbytečnou, „emprunt superflus“, která již má francouzský ekvivalent, ale z důvodu jako jsou módní trendy, ekonomika jazyka nebo globalizace, se do jazyka přejímají ignorujíc tyto ekvivalenty: *football* namísto *balle au pied*, *stressé* namísto původního *surmené*,

c) smyslovou, „emprunt de sens“, kterou je de facto přidání nového smyslu slova existujícího, tato výpůjčka je dána grafickou podobou slova cizího a domácího (viz. *faux amis*).

Pro úplnost tohoto pojmu je třeba zmínit i **kalk**, který leží na pomezí výpůjčky a tvoření nového slova. Kalk je doslovně přeložený jednoslovný výraz (*creativity = créativité, welcome = bienvenu/e*), víceslovné pojmenování je **kolokací** (*sky-scraper = gratte-ciel, walkman = baladeur, tracking radar = radar de poursuite, bull dozer = excavatrice*).

Anglické výpůjčky, integrované do jakéhokoliv cílového jazyka se souhrně nazývají **anglicismy**. Jsou jimi veškerá přejatá anglická slova, počínaje výpůjčkami historickými, které už jsou adaptované do cílového jazykového systému, až po současné, procházející neustálým procesem integrace. Mohou jimi být jednoslovné a víceslovné výrazy i frazeologismy. Nový akademický slovník cizích slov definuje anglicismus jako „jazykový prvek přejatý z angličtiny do jiného jazyka nebo podle angličtiny v něm vytvořený.“⁶

Současná francouzština vlivem těchto anglicismů a celkovému působení angličtiny zaznamenává fenomén jež vyvolává vlny diskuzí v kruzích institucí pro ochranu jazyka francouzského. Tímto trendem je stále častější užívání „**franglais**“, což je původem dialekt vzešlý z chyb výslovnosti, až po současný nový druh „jazyka“, kdy „frangličtina“ je kombinací francouzštiny (*français*) a angličtiny (*anglais*),

⁶ Kraus, J. et al. *Nový akademický slovník cizích slov. 1. vyd.*, Praha: Academia, 2005, s. 54

např. *Je speak français*. Existují i kombinace angličtiny s dalším jazykem; jako czenglish, spanglish.

Do problematiky anglicismů ve francouzštině spadají i „**faux amis**“ - slova, jež pro angličtinu a francouzštinu představují podobnost po stránce grafické a rozdílnost po stránce sémantické (*réaliser* x *to realise*).

2.2 Charakterizace procesu přejímání slov a jejich modifikace ve vztahu k stupni integrace výpůjčky

Po všeobecném seznámení s pojmy týkajícími se přejímání slov, se budeme zabývat procesem samotným po jeho teoretické stránce. Podle Vinaye-Darbelnet je to proces, kdy jazyk zdrojový - „*langue source*“ - obohacuje lexikum jazyka cílového - „*langue cible*“, který potřebuje pojmenovat jev jemu neznámý a zaplnit tzv. metalingvistické mezery přejmutím onoho nového výrazu.⁷ Tento proces lze pozorovat ze dvou hledisek: 1) diachronního, společensko-historického, které se zabývá od přejímání cizích slov až po konečný proces integrace do cílového jazyka a 2) synchronního, u kterého je předmětem zkoumání aktuální stav přejatých slov a jejich rozřazení podle lexikálního rozboru, kterým se budeme teoreticky zabývat v této kapitole a prakticky v kapitole čtvrté při analýze anglických výpůjček z ekonomicky zaměřeného časopisu *Management*. Ad1) Hlavní důvody přejímání slov jsou zapříčiněny nutností pojmenování nových jevů jako důsledek neustále se rozvíjející společnosti, potřeba mezinárodní srozumitelnosti v neustále se propojujícím světě. Samotné pozorování procesu integrace je prakticky nemožné, především kvůli jejím různě dlouhým dobám trvání. Integraci můžeme tedy pozorovat zpětně, až po úplném začlenění do systému jazyka, tzn. z hlediska synchronního. Ad2) Výpůjčky lexikální se do jazykového systému integrují ve čtyřech plánech:

- a) fonetickém
- b) grafickém
- c) morfologickém
- d) sémantickém

každý z tohoto integračního okruhu - kromě sémantického, který nemá rozhodující vliv v lexikografické identifikaci, ale spíše podporuje celkové porozumění přejatého slova - má s určitou pravidelností své načasování, jak je dále rozebráno podle chronologického

⁷ Vinaye-Darbelnet, *Stylistique comparée du français et de l'anglais*, Paris: Didier 1971, s.46

sledu. Dubois, 1963⁸, podle dřívějšího dělení rozlišuje mezi výpůjčkami sluchovo-zvukovými a vizuálně-grafickými.

2.2.1 Fonetická integrace

Při fonetické adaptaci dochází k nahrazení cizího fonému podobně znějícím fonémem domácím. Foném je: „minimální jednotka zvukového plánu jazyka, sloužící k vytváření a rozlišování významových jednotek jazyka (morfémů a slov).“⁹

Po zvukové stránce můžeme anglický jazyk abstraktněji popsat jako zakulacený (diftongy) a tvrdý (např. kvůli členům *the*, *a*), naopak francouzštinu jako rovný (jednoduché samohlásky) a měkký (nosovky a měkké výslovnosti: *-gn*, *-ch*, *-ge*). Rozdílné jsou i důrazy na slabiky, angličtina většinou klade důraz na slabiku první, kdežto francouzština na poslední. Nicméně i přes velkou rozdílnost celkového zvukového dojmu, se jazyky nevyklučují v procesu fonetické integrace.

Hlavní rozdíl mezi francouzskou a anglickou výslovností je existence diftongů (dvojhlásek), které má pouze angličtina: *late* [eɪ], *sky* [aɪ], *boy* [ɔɪ], *home* [əʊ], *sound* [aʊ], *hear* [ɛə], *air* [ɛə], *sure* [ʊə]. Dále pak střední samohlásky: *arrive* [ə], *some* [ʌ], které francouzština nemá, naopak má semi-konsonanty: *yeux* [j], *ouest* [w], *lui* [ɥ], *hop!* [h], které zase chybí v angličtině. Další odlišností je délka fonémů, kdy angličtina má celkově delší samohlásky, francouzština naopak samohlásky více sevřené a navíc má foném [y] a čtyři nosové samohlásky: [ɛ̃], [ɑ̃], [ɔ̃], [œ̃], pro které angličtina, jež zná pouze nosové n, nemá podobné varianty. Z pohledu substituovatelnosti fonémů rozlišujeme¹⁰:

- a) kompletní substituci – fonémy si odpovídají
- b) částečnou substituci – fonémy se částečně liší, zpravidla jen v některých rysech
- c) volnou substituci – fonémy si neodpovídají, jsou nahrazeny nejbližšími francouzskými

Nyní se budeme podrobněji zabývat srovnáním fonetických abeced obou jazyků, nejprve samohláskami a poté souhláskami, podle Mezinárodní fonetické abecedy (API – *Association phonétique internationale*), která byla vytvořena s cílem sjednotit fonetické přepisy velkého množství světových jazyků. Byla tedy navržena abeceda, jejíž jeden symbol odpovídá právě jednomu zvuku, což umožňuje fonetický přepis

8 Désirat, C., Hordé, T., *La linguistique française au 20e siècle*, Paris: Bordas,

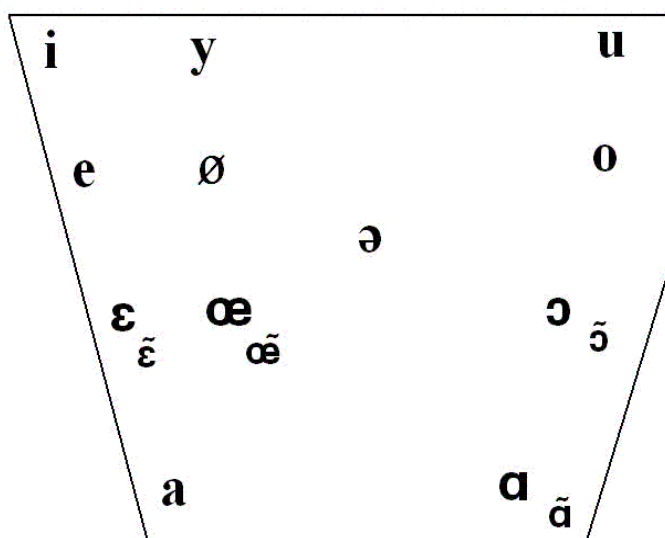
9 Erhart, A. *Základy jazykovědy*, Praha: SPN 1990, s.37

10 www.pavel-stichauer.cz/slovotvorba/anglicismo.pdf

jakéhokoliv jazyka s užitím stejných symbolů a také usnadňuje čtení uživatelům cizího jazyka s poměrně přesnou výslovností. Kompletní abeceda je ke shlédnutí v Příloze č.1, nyní okomentujeme zvlášť francouzskou a zvlášť anglickou fonetickou abecedu, abychom si lépe uvědomili jejich rozdíly.¹¹

2.2.1.1 Samohlásky

Příloha č.2: Francouzské samohlásky podle API

-Zdroj: <http://www.sfu.ca/fren270/Phonetique/phonetique.htm#principestranscription>

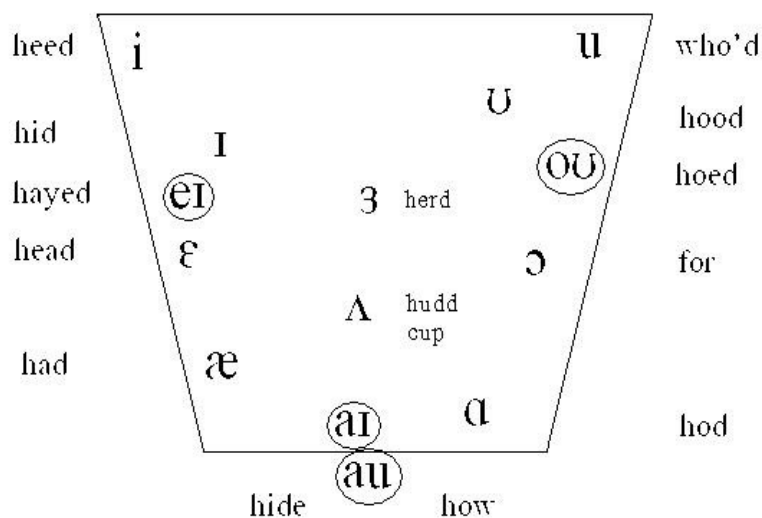
Ve francouzštině existuje podle M. Dohalské 16 samohlásek, ovšem podle IPA jich je o jeden foném - [ɛ :] - víc. Samohlásky dále dělíme podle 4 hledisek¹²:

- 1) podle sluchového dojmu: zavřené, neutrální, otevřené (fermée, mi-fermée, mi-ouverte, ouverte)
- 2) místa artikulace: přední, zadní (antérieure, centrale, postérieure)
- 3) způsobu artikulace: zaokrouhlené, nezaokrouhlené (arrondies, non arrondies)
- 4) nasálosti: ústní, nosové (orale, nasale)

¹¹ <http://www.sfu.ca/fren270/Phonetique/>

¹² <http://www.sfu.ca/fren270/Phonetique/>, Dohalská, M. Základy fonetiky francouzštiny, Praha: SPN 1980, s. 15-18

Příloha č. 3: Anglické samohlásky podle API

-Zdroj: <http://www.sfu.ca/fren270/Phonetique/phonetique.htm#principestranscription>

Anglických samohlásek je dle mezinárodní fonetické abecedy 21, mezi které se řadí i dvouhlásky, ke kterým se ještě počítá 5 diftongů [aɪ], [aʊ], [eɪ], [oɪ], [oʊ].

Podobně jako francouzština se dělí na:

- 1) krátké, dlouhé (short, long)
- 2) přední, zadní (front, central, back)
- 3) zavřené, otevřené (close, mid, open)

Tabulka č.1: Přirovnání anglických samohlásek k francouzským

[ɑ:]	mask, father	[ɑ]	bas, pâte
[ʌ]	some, run	[a]	patte, bras
[ɒ]	hot, sock	-	
[æ]	hat, apple	-	
[ɪ]	ship, little	-	
[i:]	seem, pea	[i]	ville, pire
[ɛ]	bed, dress	[e]/	été, pied/
		[ɛ]/	terre, lait/
		[ɛ:]	maître
[ɔ:]	ball, door	[o]/	beau, lot,

		[ɔ]	gauche, rôti/ port, bosse
[ʊ]	pull, wood	-	
[u:]	fool, chew	[u]	bouche, roue, où
[ju:]	cued, you	-	
[ə]/ [ø]	arrive, ribbon/ omission	[œ]/ [ø]	jeune, peuple/ jeu, creux, sœur
[ju:]/ [i]		[y]	cru, mûr
[i]	roses, emission	-	
[aɪ]	ride, fine	-	
[eɪ]	face, made	-	
[ɔɪ]	choice, boy	-	
[aʊ]	loud, how	-	
[oʊ]	goat, bone	-	
-		[ã]	sang, vent
-		[œ̃]	brun, un
-		[ɛ̃]	pain, vin
-		[ɔ̃]	mont, sombre
[ə]/ [ʉ]	absent, heavenly/ beautiful	[ə]	le, retour

-Zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:IPA_for_English,
http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:IPA_for_French

Z výše uvedené tabulky můžeme pozorovat, že samohlásky jsou si v obou jazycích blízké, víceméne jde o variace artikulací samohlásek a, e, i, o, u, y. Nejviditelnější rozdílnosti jsou v angličtině diftongy, které se ve francouzštině nevyskytují, ale má jim podobné polohlásky (glides), které jsou podobné fonémům samohlásek [i, u, y] a jsou vždy v sousedství druhé samohlásky. Ve výsledku zní daný foném jako samohlásky i souhlásky zároveň: [i-j] – *Pierre, fille, caille*; [y-] - *nuage, huit*; [u-w] – *couette, oui, foire*. Další odlišností jsou čtyři francouzské nosové samohlásky [ã], [œ̃], [ɛ̃], [ɔ̃]. Oba jazyky mají němé „e“ (anglické [ə] není uvedeno v API, ale vzhledem k podobnosti francouzskému „chva“, je jeho uvedení vhodné), které je bráno jako nestabilní

samohláska. Jako konkrétní příklad jeho substituce si uvedeme anglické slovo *supporter*, v jehož případě jde anglický foném [ə] nahradit dvěma francouzskými – [œ] a [ɛ].

Příloha č. 4: Anglická a francouzská výslovnost „supporter“

<i>Graphie angl. et franç.</i>	<i>Réalisation phonique</i>	
	<i>anglais</i>	<i>français</i>
supporter	sə'pɔ:tə	sypɔr'tœr } DFC sypɔr'tɛr } (NPL, 1972)

-Zdroj: Désirat, C., Hordé, T., *La linguistique française au 20e siècle*, Paris: Bordas, s. 194

2.2.1.3 Souhlásky

Francouzština má 18 souhlásek, 3 polosouhlásky - [j], [w], [ɥ] (které patří i mezi polosamohlásky) a API mezi ně navíc řadí i původně anglickou nosovku [ŋ], která se ale přejímáním dostala i do francouzské fonetické abecedy. Dále API uvádí frikativní [ʁ] typické pro francouzský jazyk, [R] které je také často zobrazováno je znakem této frikativy v abecedě SAMPA¹³, v rozdělení podle API se jedná o „r“ vibrační, které francouzština nemá.

Angličtina má 25 souhlásek, ke kterým se navíc připojují fonémy, skládající se ze dvou souhlásek. U fonému [ŋg] je výslovnost závislá na sledu po sobě jdoucích grafémů, kdežto foném [hw], je spíše zvykovou záležitostí britské části anglicky mluvících, kteří přehazují pořadí počátečních grafémů wh-. K těmto souhláskám se ještě připojují marginální souhlásky: [x], které je ale v dialektech často nahrazováno fonémy [k] a [h]; a neznělá glotální ploziva [ʔ]¹⁴ neboli ráz.

Tabulka č.2: Přirovnání anglických souhlásek k francouzským

[b]	b ottle, r abbit	[b]	b alle, r obe
[d]	d ye, d o	[d]	d e, r aide

¹³ *Speech Assessment Methods Phonetic Alphabet* (Řečové vyhodnocení metod fonetické abecedy), sedmibitový převod Mezinárodní fonetické abecedy

¹⁴ [http://cs.wikipedia.org/wiki/Ráz_\(fonetika\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Ráz_(fonetika))

[ð]	the, mother	-	
[dʒ]	jump, age	-	
[f]	foot, soft	[f]	faime, phare
[g]	gas, bag	[g]	guide, gare
[h]	house, heart	-	
[j]	yes, yacht	[j]	pieu, yeux, maille
[k]	cow, kitten	[k]	cou, quatre, képi
[l]	lamp, pill	[l]	lac, sol
[m]	mouse, come	[m]	mère, rame
[n]	nose, funny	[n]	nid, venir
-		[ɲ]	signe, agneau
[ŋ]	sink, think	[ŋ]	parking
[ŋg]	finger, anger	-	
[θ]	think, bath	-	
[p]	ponny, cup	[p]	pile, repas
[r]	run, very	-	
-		[ʁ]	roue; rhume
[s]	silver, price	[s]	sure, cerise, tasse, ça
[ʃ]	shoe, fish	[ʃ]	chou, planche
[t]	tea, cat	[t]	tôt, cette
[tʃ]	cheese, beach	-	
[v]	voice, of	[v]	vélo, rive, wagon
[w]	way, one	[w]	oie, ouest, nouer
[hw]	why	-	
[z]	zoo, beds	[z]	zéro, dose
[ʒ]	measure, precision	[ʒ]	joie, âge
-		[ɥ]	lui, puits
[x]	ugh, loch, Chanukah	-	
[ʔ]	uh-oh ['ʌʔoʊ]	-	

-Zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:IPA_for_English ,
http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:IPA_for_French

Z tabulky vyplývá, že souhlásky jsou si mnohem blíže, než je tomu u samohlásek. Až na rozdílné fonémy [r] a [ʁ] (, které jsou si ale i přesto blízkými

ekvivalenty), francouzského [ɲ], anglického [h], které francouz nevyslovuje. Afrikáty [dʒ] a [tʃ] francouzština nezná, ale do jazyka se dostávají, podobně jako foném [ɲ], výpůjčkou z angličtiny. V případě afrikáty [tʃ] může dojít i k nahrazení fonémem [ʃ] - u anglicismu *chewing gum*. Francouzštině dále chybí fonémy odpovídající seskupení písmen -th-, kdy foném [θ] je pak nejčastěji nahrazován [s], foném [ð] fonémem [d].

2.2.2 Grafická integrace

Současně s adaptací fonetickou probíhá i adaptace grafická. Nejmenší jednotkou psaného jazyka je grafém, který zahrnuje písmena abecedy a všechny znaky včetně číslic a interpunkcí. Jsou dva typy jazyka; ten, co nepoužívá fonetický pravopis - počet grafémů se neshoduje s počtem fonémů, např. angličtina (*the* – [ð]), francouzština (*loup* – [lu]) a ten, který fonetický pravopis používá, tzn. fonetická podoba odpovídá podobě grafické a tudíž jsou grafémy totožné s fonémy (*pes* – [pes]). Toto rozdělení je velmi podstatné z hlediska grafické integrace cizích slov, kdy je třeba najít, co nejvíce podobné fonémy resp. grafémy.

Grafická integrace je přímo závislá na integraci fonetické i morfologické, de facto je jejich psanou verzí. V případě grafické integrace anglické výpůjčky do francouzštiny, existují jen dvě možnosti: a) cizí slovo není integrované graficky pouze foneticky (fr. *chewing-gum* [ʃuwiŋgam]); b) slovo je přepis fonetické adaptace v cílovém jazyce – pofrancouzštění: *redingote* < *riding coat*, *bifteck* < *beef steak*, *bol* < *bowl*, *bouledogue* < *bulldog*, *céderom* < *CD-ROM*, *chèque* < *cheque*, *check*, *firme* < *firm*, *paquebot* < *packet-boat*... Co se týče prvního způsobu, nemusí být vždy konečný. Proces integrace cizího slova je zdlouhavý a - vzhledem k současným tendencím ponechávat si původní tvary výpůjček, obzvláště pak v terminologiích a u anglicismů - často zůstane pouze u fonetického. Fonetickou integraci lze, svým způsobem, vynechat při ústním šíření přejatého slova (i když následně zopakovaná výpůjčka je již přizpůsobená fonetickým možnostem cizího mluvčího), u kterého není známa jeho původní grafická podoba, naopak, je závislá pouze na smyslech posluchačů, kteří na základě zvuku vytvoří graficky integrovanou výpůjčku. Tento způsob je však typičtější pro minulost, kdy globalizace nebyla tak rozvinutá, nebo pro slangové vyjadřování, které je pro pohodlnost uživatelů cílového jazyka nejvíce přizpůsobováno.

U slov vypůjčených do 19. století se uchytila díky modifikaci fonetické i modifikace grafická např.: *bowling-green* se změnilo na *boulingrin*, *packet-boat* na *paquebot*, *committee* na *comité*, *riding coat* na *redingote*. V případech, kdy se výpůjčka graficky nepřizpůsobila, a anglický grafém má více možností výslovnosti, se může zvuková integrace výpůjček značně lišit od originálu. Příkladem může být grafém „u“.

Důkazem úspěchu grafické integrace je původem cizí slovo těžko rozpoznatelné oku laika.

Příloha č. 5: Anglická a francouzská výslovnost grafému „u“

<i>Graphie</i>	<i>anglais</i>	<i>français</i>
celluloïd rugby auburn flush blue jean steward barbecue chewing-gum business	'seljuloïd 'rʌgbi 'ɔ:bərn flʌʃ blu:dʒi:n 'stjuərd 'bɑ:rbɪkjʊ: tʃu:ɪŋɡəm 'bɪznəs	selyloïd rybgi obərn flœʃ, flɔʃ bludʒin stjyward, stiwart bɑ̃rbəkju ʃwingɔm biznes

-Zdroj: Désirat, C., Hordé, T., *La linguistique française au 20e siècle*, Paris: Bordas, s. 194

Tabulka č. 3:

	anglické	francouzské
Výslovnosti grafému „u“	[ʌ, ə, i, u:, ju, ju:]	[œ, ɔ, i, y, u]

2.2.3. Morfologická integrace

Třetí úroveň integrace, která souvisí i s oblíbeností nebo frekvencí užívání výpůjčky, a která usnadňuje cílovým uživatelům přirozenější zacházení s ní (časování, skloňování, stupňování), je integrace morfologická. Cizí slovo se přizpůsobuje gramatickým normám cílového jazyka. Morfologie studuje povahu chování morfémů:

- 1) z hlediska flexe (deklinace, konjugace), kdy největší podíl z výpůjček tvoří podstatná jména, která se morfologicky integrují z hlediska čísla, rodu jmenného a pádu
- 2) z hlediska tvoření slov (derivace, kompozice, kolokace, abreviace, univerbizace aj.).

Její nejmenší jednotkou je morfém. Ten se dělí na 1) lexikální (lexém), který označuje plnovýznamové znaky (substance, kvality, děje), jejichž seznam je nespočetný a 2) gramatický (gramém), jenž označuje znaky pomocné, určující gramatický vztah¹⁵. Ad2) Ve francouzštině¹⁶ se gramatické morfémy dělí na vázané - „morphème lié“ - což jsou afixy (*-eur, -ité, -er, -ons*), které jsou dále rozděleny na derivační (*-eur, -ité*) a flektivní (*-ons, -ez*) a dále na volné - „morphème non-lié“ - které označují členy nebo zájmena (*un, elle*).

Derivace nebo flexe přejatých slov je nejvyšší možný stupeň integračního procesu.

Z pohledu slovních druhů jsou nejčastější anglickou výpůjčkou podstatná jména, od nichž se později podle francouzských pravidel odvozují ostatní slovní druhy – hlavně slovesa a přídavná jména. Tento proces se nazývá konverze: „jde-li o přeměnu slovního druhu s pomocí minimálních prostředků, které má jazyk při tvoření slov k dispozici, mluví se o konverzi“¹⁷ „...konverzi, je třeba obecně vymezit jako tvoření slov beze změny slovo tvorného kmene.“¹⁸ Tyto derivační procesy se uskutečňují hlavně pomocí přípon. Dvě nejčastější anglické přípony, které jsou u výpůjček zachovány, ale po zvukové stránce modifikovány, jsou: „-er“ čte se jako francouzská *-aire/ -eur* (*sweater, gangster, reporter* – výpůjčky z počátku 20. století). Druhou příponou je koncovka „-ing“, která ve svém původním jazyce označuje: 1) probíhající děj 2) proces 3) výslednou činnost. Francouzština přidala další funkci, která označuje místo vykonávané činnosti (*camping, dancing, parking, sleeping – caravane – caravaning*).

Jelikož je, jak již bylo zmíněno, největší počet přejatých slov substantivy, budeme se zabývat především morfologickou integrací substantiv. Ve francouzštině lze zkoumat pouze flexi rodu podstatného jména a čísla. Skloňování, resp. pády substantiv, neexistují ani v angličtině ani ve francouzštině, jediným způsobem jejich identifikace je postavení ve větě.

1) Rod podstatných jmen: V angličtině není rozlišován mluvnický rod na rozdíl od francouzštiny, kde jej rozlišujeme na mužský a ženský. Obecně platí, že se rozlišuje pohlaví u osob, a pro zvířata, stromy, kovy, jazyky a -ismy se užívá maskulinum,

15 Erhart, A. *Základy jazykovědy*, Praha: SPN 1990

16 Niklas-Salmien, A., *La lexicologie*, Paris: A. Colin, 1997

17 Vachek, J. *Lingvistický slovník Pražské školy*, Praha: Karolinum, 2005, Po58,147

18 Vachek, J. *Lingvistický slovník Pražské školy*, Praha: Karolinum, 2005, Do58b,158

pro země, řeky, ovoce, hudbu, módu a vědy se užívá femininum. Při integraci výpůjček se francouzština řídí těmito známými kategoriemi, popř. nejbližší jí známou oblastí. V následující tabulce jsou uvedeny typické mužské a ženské francouzské koncovky.

Tabulka č.4: Francouzské koncovky maskulina a feminina

Mužský rod	-age, -ail, -eau, -er, -et, -eur, -ège, -ème, -ier, -isme, -ment, -oir, -on
Ženský rod	-aille, -aine, -aison, -ance, -e, -ée, -ence, -esse, -eur, -euse, -ie, -ière, -ion, -ise, -itude, -nne, -son, -té, -tie, -tié, -trice, -tte, -ure

Většina výpůjček je do francouzštiny přejímána do rodu mužského obzvláště v případech, kdy jde o úplně nové slovo, neznámé francouzštině. Mezi často přejímanou skupinu slov patří ty, které končí na *-ing*; i v tomto případě platí že podstatná jména s touto koncovkou jsou začleňována do mužského rodu: *le meeting, le jogging, le camping, le dancing, le pressing...*

Do ženského rodu se přejímá v případě, že část termínu je francouzskému jazyku známa (*le pop'art x la pop'music*), nebo v případech kdy výpůjčka připomíná svou příponou slovo ženského rodu (*la vaseline, une firme*). Femininum může vzniknout při utváření ženského ekvivalentu od mužského (*une vamp, une squaw*), anebo se může z podstatného jména vytvořit adjektivum, čímž dilema jmenného rodu zaniká (*une musique swing, une femme snob*).

2) Číslo podstatných jmen: Většinou (až na několik vyjímek) se množné číslo tvoří přidáním koncovky *-s*, substantiva končící na *-au, -eau, -eu, -ou* přibírají koncovku *-x*; *-al, -ail* > *-aux*; vyjímky *-ail, -ou* > *+s*. Slova končící na *-x, -s, -z* zůstávají ve stejném tvaru.

Množná čísla výpůjček francouzština nejčastěji řeší přidáním obvyklého *-s*, vyjímky platí pro celosvětově známá slova, nebo naopak okrajově používaná (*une lady/ des ladies, un scotch/ des scotches*). U slov jako *un caméraman, un businessman* je na druhou stranu přirozenější v množném čísle přidat *-s* namísto anglické flexe *des caméramEn*, které francouzští posluchači nevnímají vůbec jako množné číslo. Můžeme tedy shrnout, že u množných čísel výpůjček, která nejsou zažitá a ani dostatečně jednoznačná, že jde o číslo množné, používá francouzština flexi *-s*.

2.2.4. Sémantická integrace

Není v pravém slova smyslu integrací, pouze doplňuje proces přejímání slov, a to po významové stránce. Obecně platí, že slova přejatá mají v cílovém jazyce zúženější význam, než v jazyce zdrojovém (*hold-up*: fj= loupež, aj= dopravní zácpa, zpoždění, zdržení, zastavení; *item* fj= položka v účtě, aj= předmět, článek, téma, bod, detail...). Překážkou správné významové integraci jsou falešné anglicismy.

2.2.4.1 Falešné anglicismy

Nebo-li *faux-amis*, které vypadají jako anglická slova, ale jejich význam se zcela od anglického liší, nebo takové slovo ani neexistuje, ztěžují správnou sémantickou integraci, resp. správné užívání těchto výrazů – nejčastěji jsou utvářena anglickou koncovkou *-ing*. Tyto „nová“ slova vznikají ve vlnách z důvodu oblíbenosti angličtiny, po sémantické stránce jsou však zcela matoucí. Pro přehled jsou v následující tabulce uvedeny některé francouzské falešné anglicismy:

Tabulka č. 5: Falešné anglicismy

Falešný anglicismus, jeho význam	Ekvivalent k falešnému anglicismu	Anglický originál
un camping – kemp	do camping - kempovat	campsite
un dressing - oblečení	dress - oblečení	dressing room
le forcing - donucování	neexistuje jako substantivum	to force
un parking - parkoviště	parking - parkování	car park
un smoking – večerní oblek	smoking - kouření	tuxedo, dinner jacket
Ostatní falešné anglicismy		
le babyfoot	table football	
pull-over	pullover, sweater	
le recordman	world record holder	
un short	shorts	
le volley	volleyball	

Zdroj: Concise Oxford English Dictionary

3. Vztah lexikální výpůjčky a odborné terminologie

Ve druhé kapitole této práce se budu zabývat vztahem lexikální výpůjčky a odborné terminologie. Oba tyto termíny spolu úzce souvisejí, neboť i odborná terminologie je součástí lexika, (viz. rozvrstvení slov podle slohových příznaků na hovorová, knižní, odborné názvy a poetismy)¹⁹ a může se tedy stát lexikální výpůjčkou. Cílem této kapitoly je osvětlit pojem a nastínit problematiku s ním spojenou. O tomto vztahu se také zmiňuje Ondřej Pešek²⁰ při rozdělování slov na odborná - „mots savants“ a neoborná - „mots populaires“, kdy slova odborná mohou proniknout do běžného jazyka, aby vysvětlily pojmy, které nemají s odborným jazykem nic společného (užití *prolongation* pro prodloužení fotbalového zápasu), nebo naopak, kdy věda zvolí „mot populaire“ k pojmenování nějakého termínu (*puce* = blecha/ v informatice = čip). Odborná terminologie prostupuje všemi jazyky a je na ni nutno brát velký zřetel v důsledku globalizace nejrůznějších oborových odvětví. Danou problematikou je zde správný překlad do cílového jazyka, kdy stále častějším řešením je ponechání těchto termínů v původním jazyce. Každý obor má svůj hlavní jazyk. Angličtina je užívána v informatice (IT), sportu, financích a obchodu, francouzština v módě a gastronomie a italština v architektuře, atd.

Odborná terminologie je jazykový výraz (slovo, slovní spojení), který má v určitém oboru specifický, ostře vymezený význam, často odlišný od základního a obecného významu. Pojem termínu v Lingvistickém slovníku Pražské školy je definován jako „...slovo, které má v odborném jazyku přesný a jednoznačný význam a které, i když se vyskytne v jazyku hovorovém, je považováno jako slovo náležející k některé odborné oblasti, např. volt, turbína, deviza, faktura, objednávka..“²¹ J. Dostál definoval ve svých dodatcích²² terminologii jako vědu zabývající se termíny (odborným názvoslovím). U termínu uvedl několik citací definic, z kterých jsou zde tři vybrané:

19 P. Hauser, *Nauka o slovní zásobě*, Praha : SPN, 1986, s.192-195

20 Pešek, O., *Enrichissement du lexique de l'ancien français: les emprunts au latin dans l'œuvre de Jean Meun*, SFFMU č. 362, Masarykova univerzita, Brno, 2007

21 Vachek, J. *Lingvistický slovník Pražské školy*, Praha: Karolinum, 2005, Kp35, 120

22 Dostál, J., *Termín a jeho definice ve výkladových, terminologických a naučných slovnících a encyklopediích. Modernizace výuky v technicky orientovaných předmětech a oborech*, Dodatky. 1. vyd. Olomouc: Votobia, 2003, s. 57.

- „*PROKOP, I.*²³ uvádí, že termín je pojmenováním určitého významu, které jednoznačně a přesně vyžaduje pojmy a názvy, používané v odborném jazyku, a které v souhrnu tvoří terminologii určitého odvětví lidského konání. Rovněž uvádí, že je možno konstatovat, že termín je pojmenováním pojmu vymezeného definicí a místem v soustavě pojmů daného vědního oboru (oficiální definice Čs. Ústřední terminologické komise).
- *STOFFA, J.*²⁴ ... Termíny neexistují izolovaně v jazyce samém, nýbrž v určité terminologické soustavě...
- *SOCHOR, K.*²⁵ ...je jako každé jiné slovo jednotkou slovní zásoby, tzv. lexikální jednotkou, ... Je to základní stavební materiál odborného vyjadřování a vyniká významovou určitostí, přesností a jednoznačností.“

Obecně platí, že termín by měl být jednoznačný, přesný, ustálený/ normalizovaný, neutrální a měl by umožňovat další tvoření jeho odvozenin.

Seznamy termínů, jejich významů a dalších činností spojených s terminologickou prací se stejně jako u ostatních lexik zabývají slovníky, které se rozlišují podle různých aspektů zkoumání těchto termínů. Jsou jimi²⁶:

- obecné výkladové slovníky – které podávají celkový přehled, jak o běžné neoborné slovní zásobě, tak z ní vycházející slovní zásobu odbornou, (*Dictionnaire de l'Academie française, Nouveau Petit Robert, Bescherelle*)

- frekvenční slovníky – zaznamenávající častost výskytu jednotlivých slov v určitém druhu textu,

- terminologické slovníky – podávají slovní zásobu určitého oboru (*Grand dictionnaire terminologique, FranceTerme*), ve Francii se oblastí odborné terminologie zabývá především *l'Office Québécois de la langue française*, která vydává *le GDT*, a *l'Office de la langue française*.

- věcné a pojmové slovníky – řazené podle věcných a pojmových hledisek např. názvosloví jednotlivých norem,

- encyklopedie, naučné slovníky – mající ucelený výběr i výklad odborné

23 Prokop, I., *Odborná terminologie z hlediska lexikografické problematiky*, Časopis normalizace.č. 9 – 10, 1972.

24 Stoffa, J., *Terminológia v technickej výchove*. 2. vyd. Olomouc : PdF UP, 2000, s. 161

25 Sochor, K., *Příručka o českém odborném názvosloví*, Praha : ČSAV, 1955, s. 66

26 Hauser, P., *Nauka o slovní zásobě*, Praha : SPN, 1986, s. 192-195

terminologie vědy, techniky, kultury aj., (*Dictionnaire Hachette*),

- speciální slovníky – speciálně zaměřené, např. etymologický slovník (*Dictionnaire Etymologique du Français- Picoche, J.*).

Z důvodu srozumitelnosti je obvyklé, že jsou termíny uváděny v rodném jazyce uživatelů, což při překladech do jiného jazyka je mnohdy spojeno s potížemi výběru vhodného ekvivalentu. Tato situace nastává většinou v případech, kdy daný termín jednoho jazykového systému není kalkem nebo kolokací systému druhého, resp. nemá nijak podobné pojmenování.

S pokrokem v oborech, vznikem nových technologií a se současným postupem globalizace vznikají i nová názvosloví, pro která je nutná integrace do cizích jazykových systémů. Z těchto důvodů je praktická jednotná terminologie více jazykových systémů. Obecně platí, že každý technický obor, specializované odvětví má svůj dominantní jazyk, což je dáno zemí vzniku, nebo prostředím se zásadním vlivem na toto odvětví. Nejjednodušším způsobem terminologického sjednocování je přejímka z cizího jazyka, kdy se termín ponechá v původní podobě, s pozdější možnou foneticko-grafickou modifikací. Tyto přejímky se nejčastěji vyskytují v odvětvích sportu, informatiky, politiky, ekonomiky, obchodu a finančnictví, módy a umění, kde jetrendem ponechávat pojmenování původní, což je dané intenzitou a potřebou, s kterou jsou v celosvětovém měřítku termíny z těchto oblastí užívány (*business, bookmaker, job, know-how, lobby, marketing...*). Naopak ve vědních oborech jako je chemie, biologie, fyzika, matematika a v potravinářských odvětvích je běžnější užití právě kalků nebo kolokací.

Pokud se vrátíme ke způsobu přejímání termínů kalky nebo kolokacemi, v našem případě z anglického jazykového systému do francouzského, i zde je třeba se řídit pravidly odlišných jazykových systémů jako v případě ne odborné lexikální výpůjčky. Konkrétně při překladu kolokací, pro angličtinu platí pořadí adjektivum – substantivum, naopak pro francouzštinu, substantivum – adjektivum (*free market = marché libre, daily activity report = relevé quotidien des opérations*), dalším častým způsobem, jak vyjádřit francouzské adjektivum, je pomocí substantiva v genitivu s pomocí předložky „de“ (*interest rate = taux d'intérêt, balance on current account = balance de compte courant*). Při současném trendu anglicizace, se však můžeme ve francouzštině už i setkat se změnami substantiv na adjektiva (*logiciel auteur, label*

écoproduit).

Dalším rysem typickým pro angličtinu je její jazyková ekonomika, kde kombinace slov jako *value-added tax* (*VAT*) jsou pro francouštinu nemožná přeložit jinak než opisem *taxe sur la valeur ajoutée* (*TVA*).

Mezi oběma jazyky se můžou vyskytnout i různé sémantické odchylky jako je tomu například u termínů, *securities exchange* = *Bourse*, jež slovník Oxford Business French Dictionary uvádí jako sobě rovné, ale z hlediska významu jednotlivých pojmů, kdy anglickou *výměnu cenných papírů* francouzština překládá jako *Burzu*, která je ale pro anglický jazyk pouze místem, kde k *výměně* dochází a ekvivalentem pro francouzskou *Bourse* je *stock exchange/ stock market*.

Při překladech větších celků, je třeba klást důraz na sémanticko-lexikální zásady jako například: *take a walk* (*prendre une promenade*) > *faire une promenade*, *fall in love* (*tomber en amour*) > *tomber amoureux*. Toto ovšem do naší problematiky zasahuje velmi okrajově, týká se to především frazémů a idiomů, které jsou stejně jako kolokace součástí víceslovných pojmenování.

Vztah lexika a odborné terminologie má ještě jednu úroveň a to pronikání odborných termínů do běžné řeči, zvláště pak technicky zaměřených. Nemusí však být užity v jejich původním odborném významu, ale mohou být myšleny jako metafora. Mnohem častější je přebírání odborných latinských a řeckých prefixů a výrazů, které jsou celosvětově rozšířeny a dávají tak vznik internacionalismům, které by se daly také považovat za součást terminologie.

Internationalismus/ mezinárodní slovo, definuje J.Černý²⁷ jako „...slova převzatá z řečtiny (kytara, stadion, symbol, sympatie, teorie) nebo latiny (autor, cirkus, diktatura, korupce, minuta, norma, republika, senát, sociální) případně nově vytvořená na základě těchto jazyků (audiovizuální, injekce, telegram)...“, zdrojem může být i jiný jazyk, např. angličtina (klub, fotbal, tenis, aut, set, rugby, hokej, software, notebook). Tato slova jsou srozumitelná v mnoha jazycích. Nebezpečím z hlediska uchování původního jazyka je nadužívání těchto slov v případech existence vlastního pojmenování (globalisation/ mondialisation, football/ bal au pied, konstituce/ ústava).“

Vedle výpůjček se francouzská terminologie neustále obohacuje o nové pojmy. Současnými tendencemi ve francouzské terminologické neologii se zabývá ve své práci

27 Černý, J., *Úvod do studia jazyka*, Olomouc: Rubico, 1998, s. 27-37

V. Křečková²⁸. Čerpá zde z G. Rondeau a R. Kocourka, kteří terminologickou neologii nazývají „neonymií“. Neonymie lze podle G. Rondeau tvořit třemi způsoby: a) morfologickým (derivace, apokopou), b) morfo-syntaktickým (syntagmatickým uskupením, zkracováním, změnou gramatické kategorie, redukcí) a c) morfo-sémantickým (kalk, výpůjčka). Tyto terminologická pojmenování V. Křečková rozděluje na dvě skupiny: 1) termíny - slova a 2) termíny – syntagma. Ad1) Jedná se o termíny graficky jednoduché, vytvořené jedním slovem. Jsou jimi deriváty, kompozita, nebo redukce. Ad2) Jsou syntagmatická uskupení, graficky složitá, tvořená dvěma a více slovy.

Neologismy v oblasti terminologie se ve Francii zabývá mnoho terminologů a různých ústavů, které jsou pod vedením Centra terminologie a neologie (*Centre de Terminologie et de Néologie – CTN*, viz. Příloha č. 6), založené v roce 1987, které dále spadá pod Národní centrum vědeckého výzkumu (*Centre National de la Recherche Scientifique*) jako Národní institut jazyka francouzského (*Institut National de la Langue Française*). CTN pozoruje a analyzuje vědecky a technicky zaměřenou terminologii a neologii - (*J. Humbley, 1995*). Ve svých lingvistických studiích CTN vydává seznamy nových atestovaných termínů, které se pak vyskytují ve slovnících. Nejvíce terminologických neologismů se vyskytuje v oblastech biologie, elektroniky, informatiky, fyziky, medicínských vědách a chemii. Naopak je tomu v ekonomii, obchodu, geografii, mechanice, komunikačních médiích.

Nové termíny, které vznikají morfologickým postupem, jsou utvářeny buď pomocí afixu – termíny odvozené (*termes-mots dérivés*), nebo pomocí jiného lexému, který je většinou nesamostatný, řecko-latinského původu (viz. Tabulka č. 6) – *termes-mots confixés*. Utváření termínů se mnohem více uplatňuje pomocí řeckých/latinských předpon/ přípon.²⁹

28 Křečková, V., *Les structures formelles des dénominations terminologiques de sylviculture en français et en slovaque contemporains*, Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity, 1997

29 Křečková, V., *Les structures formelles des dénominations terminologiques de sylviculture en français et en slovaque contemporains*, Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity, 1997 (*GOOSSE, A.: La néologie française aujourd'hui. Paris, CILF 1975, Cf. J. Humbley, Création et buts du Centre de terminologie et de néologie, La terminologie en France, Terminometro, juin 1995, pp. 18-20*)

Tabulka č. 6: příklady řeckých a latinských prefixů a výrazů

řecké		latinské	
prefixy	výrazy	prefixy	výrazy
Antibiotique, diversité, euphorie, métaphore, paradoxe, sympathie,	Anthropologie, démocratie, microéconomie, pseudonyme	Abstinent, centime, coopérer, postmoderne, recyclage, trimestre	Agricole, capitaine, réforme, multilatéral

Zdroj: J. Černý, *Úvod do studia jazyka*, 1998

Francouzský jazyk, jak bude v následující kapitole uvedeno, je velmi ochránářsky založený, co se přejímání slovní zásoby týče. Toto platí i v případě odborné terminologie. Názvosloví v oblasti ekonomické je celosvětově pod vlivem anglického jazyka. Následující tabulka uvádí některé příklady francouzských ekonomických ekvivalentů, které byly schváleny a vydány v Journal Officiel.

Příloha č. 7: Francouzské schválené ekvivalenty anglických výpůjček vyšlé v JO, podle abecedy

<i>A parité</i>	<i>At the money</i>	<i>6 janvier 1989</i>
<i>Accord à taux différé</i>	<i>Delayed rate settlement (D.R.S.)</i>	<i>7 juillet 1994</i>
<i>Affacturage</i>	<i>Factoring, forfaiting</i>	<i>29 novembre 1973</i>
<i>Agétac</i>	<i>GATT</i>	<i>18 février 1987</i>
<i>Banque à domicile</i>	<i>Home banking</i>	<i>30 septembre 1991</i>
<i>Banque de détail</i>	<i>Retail banking</i>	<i>18 février 1987</i>
<i>Bases</i>	<i>Fundamentals</i>	<i>6 janvier 1989</i>
<i>Bazarette</i>	<i>Convenience store</i>	<i>18 février 1987</i>
<i>Billet à ordre</i>	<i>Promissory note</i>	<i>18 février 1987</i>
<i>Capital-risque</i>	<i>Venture capital</i>	<i>11 janvier 1990</i>
<i>Centre d'affaires international</i>	<i>World trade center</i>	<i>30 septembre 1991</i>
<i>Chèque-voyage</i>	<i>Traveller's check</i>	<i>6 janvier 1989</i>
<i>Coentreprise</i>	<i>Joint venture</i>	<i>11 janvier 1990</i>
<i>Comptant</i>	<i>Cash</i>	<i>18 février 1987</i>
<i>Courtier</i>	<i>Broker</i>	<i>30 septembre 1991</i>
<i>Crédit-bail</i>	<i>Leasing</i>	<i>1973, janvier 1990</i>
<i>Franchisage</i>	<i>Franchising</i>	<i>29 novembre 1973</i>

<i>Interentreprise</i>	<i>Business to business</i>	7 juillet 1994
<i>MBA</i> (<i>marge brute d'autofinancement</i>)	<i>Cash flow</i>	29 novembre 1973
<i>Management</i>	<i>Management</i>	29 novembre 1973
<i>Manager(se)</i>	<i>Manager</i>	18 février 1987
<i>Marchandisage</i>	<i>Merchandising</i>	18 février 1987
<i>Marchandiseur</i>	<i>Merchandiser</i>	18 février 1987
<i>Mercatique</i>	<i>Marketing</i>	18 février 1987
<i>Notation</i>	<i>Rating</i>	18 février 1987
<i>Payer-prendre</i>	<i>Cash and carry</i>	18 février 1987
<i>Priser</i>	<i>To price</i>	11 février 1993
<i>Prix demandé</i>	<i>Asking price</i>	11 janvier 1990
<i>Publipostage</i>	<i>Mailing</i>	29 novembre 1973
<i>Savoir-faire</i>	<i>Know-how</i>	18 février 1990
<i>Supérette</i>	<i>Small supermarket</i>	18 février 1987
<i>Téléachat</i>	<i>Teleshopping</i>	11 février 1993
<i>Télé démarchage</i>		11 février 1993
<i>Télé marché</i>	<i>Telemarket</i>	11 février 1993
<i>Télémercatique</i>	<i>Telemarketing</i>	11 février 1993
<i>Troc</i>	<i>Barter, bartering</i>	7 juillet 1994
<i>Valeur de premier ordre</i>	<i>Blue chip</i>	11 janvier 1990

– Zdroj: MINEFI, *Commission spécialisée de terminologie et de néologie en matière économique et financière*, 1997

4. Přejímání slov z angličtiny současnou francouzštinou

4.1 Trendy přejímání slov, oblasti nejčastějšího přejímání

Rozšiřování slovní zásoby prostřednictvím přejímání slov je fenoménem už od 3. st. př. n. l., kdy latina přejímala slova z mnohem více vyspělejší řečtiny. Později, ve 13.-14. století, probíhala vlna latinizace francouzštiny³⁰, která se od pol. 11. st. (Vilém Dobyvatel) do 17. st. stala obohacujícím jazykem angličtiny (*table*, *pelegrin* > *pilgrim*, *forêt* > *forest*). Proto angličtina obsahuje, i přesto že je jazykem západogermánským, 70% slov latinského původu. Co se týče vztahu angličtiny a francouzštiny můžeme konstatovat, že oba jazyky jsou si velmi blízké, hlavně

30 Pešek, O., *Enrichissement du lexique de l'ancien français: les emprunts au latin dans l'œuvre de Jean Meun*, SFFMU č. 362, Masarykova univerzita, Brno, 2007

po stránce etymologické, pravých výpůjček z angličtiny je mnohem méně než z latiny. Dalším faktem, který nám určování anglické přejímky ztěžuje, jsou tzv. *aller-retours*, slova, která jsou převzatá ze staré francouzštiny do angličtiny, která se po tamní adaptaci opět „vrací“ do francouzského jazyka, ovšem už v podobě těžko rozpoznatelné od původního výrazu. Příkladem může být starofrancouzské slovo *bougette* [budžetə] - kožený váček, které bylo v 18. st. převzato angličtinou a přizpůsobeno do výrazu *budget* [ˈbʌdʒɪt] – úsporný/ zásoba/ rozpočet, které se do současné francouzštiny přejalo jako ekonomický termín se stejnou ortografií, ale foneticky asimilovaný [bydʒɛ] – rozpočet. K určení původu takovýchto slov se musí použít etymologický slovník.

Pro ucelenější přehled o francouzském jazyku, je žádoucí zde uvést jeho lexikální vývoj, co se týče obohacování základní slovní zásoby jinými jazyky - „*furnisseurs de base*“, zde se zaměříme na vliv angličtiny. H. Walterová ve své knize *L'aventure des mots français venus d'ailleurs* shrnula historický vývoj francouzského lexika. Od konce 18. st. (*période classique*)³¹, za okolností francouzské revoluce, nastala první vlna anglicizace francouzštiny. Kromě zásoby týkající se průmyslové revoluce, francouzi poznali britský parlamentní systém a prostřednictvím překládání do novin *Courrier de l'Europe*, se politické názvosloví dostalo i do běžné mluvy. Veškerá státoprávní slovní zásoba pochází z angličtiny (,když pomineme, že většina slov je latinského původu). *Amendement, officiel, pétition, législature, majorité, vote, verdict, impopulaire* - tyto slova se do běžné mluvy začlenila až po několika letech. Je ale také potřeba zmínit, že už v této době docházelo k výpůjčkám, které nebyly nezbytné, mnoho slov mělo své ekvivalenty – *vote* > *voeu*, *jury* > *jurée*, *verdict* > *jugement*. V souvislosti s touto politickou tematikou vytvořil, žurnalista a profesor, G. Von Proschwitz mnoho anglicismů: *amender, anti-coalition, disqualification, imparlementaire, insane, pétitionnaire, voteur, anti-social, incontrôlable*. Mezi další významné výpůjčky tohoto období patří *club, jockey, pickpocket*, které si zachovaly své grafické podoby, naopak *bowl - bol, partner - partenaire* se na základě fonetické integrace přizpůsobila i graficky. Na počátku 20. st. je nejvíce anglických slov přejímáno studenty. Za období od roku 1900 – 1937, francouzština přejala 369 slov (z oblastí: kinematografie, umění, vědecký výzkum, ekonomika, armáda). Od poloviny století, po 2. sv. válce, se tento trend ještě

31 Désirat, C., Hordé, T., *La linguistique française au 20e siècle*, Paris: Bordas

umocnil, až se mnohým konzervativním zastáncům francouzštiny jevil nebezpečný. Nadvládu přebraly Spojené státy a jejich světový vliv v oblasti ekonomiky a finančnictví. Angličtina se stala otázkou prestiže a kulturních hodnot. Francouzské obchody nesly názvy jako *Heaven Scent*, *Swing time*... V roce 1991 byla bilance lexika ve slovníku Robert Larousse 8600 cizích slov z 60-ti tisíc, což činí 14%, bez řeckých a latinských výpůjček. Ve slovníku Petit Larousse to bylo 4200 cizích slov z 35-ti tisíc, z toho anglická slova činila 25% (1054slov)³².

Jak již bylo zmíněno, reakce na tuto masivní anglicizaci, která byla označována jako krize francouzského jazyka, vyvolala negativní ohlasy v řadách zastánců francouzského jazyka. Purismus existoval od konce 19. století, zahrnoval vše; od neustálých snah o jednotný jazyk (*langue officielle*), správné užití (*bon usage*) až po jeho ochranu. Jedním z puristů byl Charles Bally, který v roce 1930 napsal až poetické rozhořčení nad neologismy a výpůjčkami³³: „ Les sujets parlants ne ressentent que les secousses à fleur de sol; ce qui frappe, ce sont les mots nouveaux, les emprunts aux idiomes étrangers, de menues particularités de syntaxe, des hardiesses de style; voilà ce qui alarme et indigné, et quand la tempête fait déborder... le verre d'eau on parle de crise du français.“³⁴ V editoriale revue *Défence de la langue française* komentovali krizi francouzštiny takto³⁵: „Combat va reprendre autour de la langue française, magnifique édifice, fruit d'un amour séculaire de la raison et de la beauté, que l'on veut maintenant démolir pour construire à sa place une Tour de Babel 'ultra-moderne'.“³⁶ Tyto přístupy vedly až k jazykové xenofobii. A. Martinet, (1969), komentoval vliv puristů jako negativní - „ Les Français n'osent plus parler leur langue parce que des générations de grammairiens en ont fait un domaine parsemé d'embûches et d'interdits...ils n'osent pas forger un mot composé, utiliser librement un suffixe

32 Walter, H., *L'aventure des mots français venus d'ailleurs*, LGF, 1999, s.215-239

33 Désirat, C., Hordé, T., *La linguistique française au 20e siècle*, Paris: Bordas, s.79-84

34 ...; zarážející jsou nová slova, cizí idiomatičké výpůjčky, nepatrné syntaktické odlišnosti, stylistické troufalosti; a to je to alarmující a rozhořčující, a až se tato bouře rozputá... nalijme si čistého vína, hovoříme zde o krizi francouzštiny.

35 Revue *Défence de la Langue Française*, 10, 1971

36 Znovu se schyluje k souboji o francouzský jazyk, který je překrásnou konstrukcí, stoletým plodem lásky rozumu a krásy, a který chtějí nyní zničit, aby mohli postavit „ultramoderní“ babylónskou věž.

de dérivation, procéder à des combinaisons inattendues.“³⁷ V opozici stojí i L. Bollack, zastánce univerzálního jazyka, ve své knize *La langue française en l'an 2003*, která byla vydána s předstihem tisíc let v roce 1903, se snažil odhadnout, jak bude vypadat struktura francouzského jazyka. Podle Bollacka se měla francouzština neustále zjednodušovat, jak ve slovní zásobě (zkracování), tak v gramatice, a směřovat k praktičnosti a ekonomice jazyka³⁸. Když jeho předpověď porovnáme se současným stavem, francouzština se tomu opravdu blíží, stejně jako většina ostatních jazyků, díky celosvětové jazykové hegemonii angličtiny, kterou bychom mohli s nadsázkou považovat jako Bollackův univerzální jazyk.

K zamezení přespřílišného nadužívání anglicismů byla využita dokonce i zákonodárná moc. V roce 1975 vešel v platnost *La loi Bas-Lauriol* zákon navržený Pierrem Basem a Marcem Lauriolem, který se vztahuje k užívání francouzštiny. Podle tohoto zákona se veřejná oznámení a komerční sdělení, psaná i mluvená, musí vyvarovat všem cizím termínům pokud existuje termín schválený na základě Dekretu o obohacování francouzského jazyka (1972). V případě nutnosti užít anglický termín je třeba ho v závorce francouzsky vysvětlit, v opačném případě se jedná o pokus o podvod. Tento zákon byl v roce 1994 nahrazen *Toubonským zákonem* (doplněný v roce 1996)³⁹. Všechny termíny byly schvalovány speciálně ustanovenými ministerskými terminologickými komisemi z roku 1972 a publikovány ve Sbírce zákonů (*Journal officiel*). Všechny tyto termíny, týkající se i oblastí mezinárodních a pracovních smluv, obchodních dohod atd., byly souhrně vydány v roce 1994 v *Dictionnaire des termes officiels de la langue française*⁴⁰. *Loi Toubon* se potom více zaměřuje na ochranu zaměstnanců a spotřebitelů před cizími termíny (především anglickými).

K ochraně francouzštiny přispívají i různé organizace, bez kterých by se „čistota“ jazyka udržovala mnohem hůře. Nyní následuje chronologický seznam těchto organizací⁴¹:

- *Société nationale pour la défense du génie français*/ Národní sdružení

37 „Francouzi se neodvažují mluvit svým jazykem, jelikož generace gramatiků z něj udělali doménu protkanou nástrahami a zákazy... neodvažují se vymyslet složené slovo, volně užívat derivační přípony, utvářet neočekávaná spojení.“

38 Désirat, C., Hordé, T., *La linguistique française au 20e siècle*, Paris: Bordas, s.85-87

39 <http://www.avenir-langue-francaise.fr/articles.php?lng=fr&pg=8>

40 Krejzová, A., *O francouzském „jazykovém zákonu“*, Naše řeč 4, ročník 59/1976

41 Désirat, C., Hordé, T., *La linguistique française au 20e siècle*, Paris: Bordas, s.88-93

na obranu francouzského ducha (1911) – zaměřovalo se na správné užívání jazyka.

- *Académie française* – posuzuje a zaznamenává správné užívání francouzštiny, zabráňuje příčinám pronikání cizích slov, zejména do oblastí technické, obchodní, průmyslu, sportu, reklamy; vydala Gramatiku Francouzské akademie (1932)

- OLF – *Office de la langue française* (1923-1942) – spolek filozofického rázu, publikující názory svých členů v časopisech *Figaro littéraire*, *Français moderne*, *Revue universitaire*

- OVF – *Office du vocabulaire français* (1957) – spolek amerických ekonomů obohacující francouzštinu o nová anglická slova ze svého oboru; revue *Vie et langage*

- Comité d'étude des termes techniques français (1954) – má snahy sjednotit a upevnit technicky zaměřenou slovní zásobu, aby nedocházelo k přejímání; tato komise spolupracuje se sdružením AFNOR (*Association Française de Normalisation*), organizací UNESCO a *Assotiation nationale de la recherche technique*

- DLF - *Défence de la langue française* (1959) je názvem pro sdružení a zároveň revue držící se striktně konzervativních zásad, je proti veškerému vývoji jazyka, v publikacích se zabývají „chybami“ masmédií, které se snaží osvětlit podle etymologických zásad

- další organizace: *Office du bon langage* (Bruxelles), *Office du vocabulaire française* (Paris), *Société française des traducteurs* (Paris), *Fédération internationale de la presse de langue française* (Paris)

- Výbor pro francouzský jazyk/ *Haute Comité de la langue française* (1966)

- Mezinárodní rada pro francouzský jazyk/ *Conseil international de la langue française* (1967), ve které je 24 představitelů frankofonních zemí; zabývá se řešením nerovného vztahu mezi angličtinou a francouzštinou, který se projevil v posledních dvaceti letech.

V roce 1975 se konalo kolokvium - „*Les relations entre la langue anglaise et la langue française*“ - zabývající se bojem proti útlaku francouzštiny angličtinou, vydáváním revue *La Banque des mots* a odborných terminologických slovníků sestavovaných komisemi⁴².

42 Krejzová, A., *O francouzském „jazykovém zákonu“*, Naše řeč 4, ročník 59/1976

5. Dokumentace procesu na materiálu odborné ekonomické terminologie

Ve čtvrté kapitole se budeme zabývat praktickou částí, jejíž zdrojem je francouzský ekonomický měsíčník *Management*, konkrétně č. 155 – 2008 a č. 164 – 2009. Postup při analýze článků s ekonomickou tematikou je následující:

- 1) Vyhledání ekonomických termínů v publikaci
- 2) Prověření jejich původu pomocí etymologického slovníku
(www.larousse.fr/dictionnaires/francais-anglais, <http://fr.wiktionary.org/wiki/>)
- 3) Rozbor fonetické a morfologické integrace

Ad1) Kritéria pro výběr pojmů - vzhledem k množství anglických neoborných výpůjček, jež jsou dány tématem oboru podnikání či problematiky na pracovišti - spočívají ve frekvenci a popularitě užívání těchto šesti ekonomických termínů: *budget*, *business*, *e-commerce*, *management*, *marketing*; a také pojmu *franchise*, který patří původně do kategorie *faux-amis*, avšak s globalizací slovní zásoby v ekonomické oblasti se dnes také řadí mezi výpůjčky.

Ad2), Ad3) – analýza výpůjček:

BUDGET - [bydʒɛ] – substantivum masculinum, plurál budgets

- Etymologicky pochází z anglického *budget* – ['bʌdʒɪt] – avšak sama tato výpůjčka je původem ze staré francouzštiny od slova *bougette* znamenající *měšec na peníze*, jde tedy o takzvanou „aller-retour“ výpůjčku. Po stránce významové se tyto výrazy shodují v obou jazycích jako *rozpočet*.

-V tomto případě se výpůjčka integrovala na základě fonetické podobnosti francouzského fonému ou přepisem do anglického grafému u, který se ale podle anglických pravidel výslovnosti vyslovuje jako [ʌ], v případě výslovnosti koncové slabiky -gette si angličtina podle fonetické podobnosti vystačí se zjednodušením na -get, které ale nadále ztrácí znělost původního francouzského otevřeného e, [ɛ], na neznělé [ɪ]. Následná reintegrace původně francouzské výpůjčky zůstává pouze na fonetické úrovni, kdy odpovídá, že grafém „u“ se vyslovuje jako [y] a grafém „e“ se vzhledem k následující samohlásce t vyslovuje otevřeně.

- Francouzská synonyma: *devis*, *calcul*

- Odvozeniny: *budgetaire*, *budgetairement*, *budgeter*, *budgetiser*, *budgetisation*

BUSINESS - [biznes] – substantivum masculinum

- Etymologicky pochází od anglického adjektiva *busy* a přípony *-ness* > *business* – [ˈbiznis] – v ekonomice se tento výraz překládá jako *obchod* nebo *obchodní záležitost*. Výpůjčka je zde morfologicky identická, liší se pouze fonetická podoba, kde mnohem výraznější, než podobnost francouzského fonému [i] s anglickým [ɪ], je změna výslovnosti grafému „e“ z [ɪ] na [ɛ]. Francouzština také umožňuje transkripci této výpůjčky podle francouzské výslovnosti do tvaru *business*, který je užíván v hovorové řeči ve smyslu *obchodování*, především v nelegální sféře.
- Francouzská synonyma: *commerce, affaire, entreprise*
- Odvozeniny: *businessman*

E-COMMERCE - [i kɔmɛrs] – substantivum masculinum

- V tomto případě jde o zkratku novodobé výpůjčky spojené s rozvojem informatiky – *electronic commerce* – [i:ˈkɔmɜ:s] - který může být nahrazen francouzským kalkem *commerce électronique* – *elektronický obchod*. Avšak samotné slovo *commerce* pochází z latiny od slova *commercium*, z kterého ale vychází oba jazyky a proto je grafická podoba totožná. Na druhou stranu, existují v obou jazycích ekvivalenty pro vyjádření obchodu jako činnosti, a to anglické *trade* a francouzské *échange*.
- Z pohledu začlenění této výpůjčky do cílového jazyka lze konstatovat, že fonetická i morfologická podoba se téměř shoduje, až na jemnou nuanci grafému „o“. Co se týče počátečního grafému „e“, je patrná snaha francouzských mluvčích o zachování původního anglického fonému [i:], namísto nahrazení fonémem [œ], což si můžeme vysvětlit celosvětovým trendem poangličt'ování, které je i z části otázkou prestiže.

MANAGEMENT – [manadžment] – substantivum masculinum

- Tato výpůjčka pochází z americké angličtiny - *management* [ˈmænɪdʒmənt] – ze slovesa *manage* a přípony *-ment*. Francouzský překlad by se dal opsat jako „*gestion et administration*“, jinak má tento výraz ustálený význam ve všech jazycích.
- Morfologicky je výpůjčka neintegrována, ponechává si původní tvar. U výpůjčky pouze došlo k fonetické úpravě z otevřeného fonému [æ], který francouzština nezná, na foném [a]. Naopak se francouzská výslovnost přípony *-ment* stala na rozdíl od anglické otevřenou.

- Mezi další odvozená slova patří: *manager, managérial, manageur*.

MARKETING – [markətɪŋ] – substantivum masculinum

- Tento poměrně nový výraz se také svým původem řadí do americké angličtiny a je spojen s rozvojem podnikání. Etymologický rozbor ukazuje, že se slovo skládá ze substantiva *market* – trh, které ale pochází ze staré francouzštiny - *marchiet*, které dále pochází z prapůvodního latinského *mercatus*; a koncovky *-ing* vyjadřující činnost – *marketing* [ˈmɑ:kɪtɪŋ]. Význam marketingu je jasně definován Americkou marketingovou asociací jako „ proces plánování a realizace koncepcí, tvorby cen, propagace a distribuce myšlenek, výrobků a služeb s cílem dosáhnout směny, která uspokojí požadavky jednotlivců a organizací.“, tudíž by nemělo docházet k významovým rozdílům výrazu.

- Po fonetické stránce je tato výpůjčka odlišná od originálu hlavně důrazem na poslední slabice *-ting*, kde za nosovým [ŋ] je, na rozdíl od anglického [ɪŋ], náznak vysloveného [g]. V angličtině je naopak kladen přídech na první dlouhou slabiku. Francouzským synonymem je slovo latinského původu – *mercatique*.

FRANCHISE - [frãʃiz] – substantivum femininum

- Toto slovo spadá podle etymologické analýzy do francouzských, vzniklé z adjektiva *franc* a přípony *-ise*. Ve francouzštině nese význam: osvobození, upřímnost, azylové právo, finanční úleva – všemi těmito významy se *franchise* stává pro angličtinu, a naopak, „*faux-amis*“. Vyjímkou je přijetí pro francouzštinu zcela nového významu z oblasti obchodu a to *franchise* ve smyslu *obchodní licence*, která se dá opsat souslovím *concession commerciale* („což je zároveň jediný význam pro toto slovo v angličtině). Z tohoto pohledu se jedná o smyslovou výpůjčku.

- O fonetické integraci ze strany francouzštiny se zde nemůže hovořit, jelikož *franchise* je slovem původním. Logicky jde tedy o integraci do anglického jazyka, kde morfologický tvar je stejný, přizpůsobuje se jen výslovnost – [ˈfræntʃaɪz] – kdy grafém „*a*“ se přizpůsobí zásadám anglické fonetické abecedy na široké [æ], a grafém „*i*“ na [aɪ].

Rekapitulací těchto analyzovaných výpůjček můžeme dospět ke společným rysům, které potvrzují opakující se jevy, zmíněné v podkapitole 1.2, při výpůjčkách

z angličtiny. Za prvé, jsou všechny výpůjčky substantiva a s výjimkou *franchise* jsou také rodu mužského. Ostatní slovní druhy, převážně slovesa a adjektiva, se odvozují. Za druhé, můžeme konstatovat, že z hlediska integrace se projevuje pouze integrace fonetická, nikoli integrace morfologická, což můžeme přičíst relativní novosti a neustálému rozvoji obchodní sféry, stejně jako podíl latinsko-řeckého základu v obou jazycích. A konečně za třetí, je zřejmé, že z velké části jde o výpůjčky nadbytečné, jelikož francouzština již má své ekvivalenty, ale z důvodu neustálého procesu globalizace, snahy odstranění komunikačních bariér a v neposlední řadě hegemonii anglického jazyka v obchodním odvětví; přijímá stejně - stejně jako ostatní jazyky – tyto anglické výpůjčky.

V následující kapitole se budeme zabývat obecněji fenoménem přejímání cizích slov v souvislosti s kulturou spisovného jazyka a prostřednictvím dotazníku nahlédneme k postoji francouzských rodilých mluvčích k anglickým výpůjčkám.

6. Zamyšlení nad vztahem mezi kulturou spisovného jazyka a fenoménem přejímání cizích slov

Fenomén přejímání cizích slov je v současné době aktuální ve všech zemích světa a civilizovaná společnost doprovází odpradáвна. Je to způsob, jak usnadnit komunikaci, čehož jsme si mohli povšimnout už v případě ekonomických výpůjček z předchozí kapitole. Přejímání slov můžeme pozorovat z geografického hlediska, od regionálních nářečí až po idealistickou myšlenku jednotného jazyka, nebo z hlediska společenských vrstev, slangem a argotem počínaje až po řeč „bohatších vrstev“ a intelektuálů a odbornou terminologii konče.

Spisovný jazyk se začal distingovat až teprve s rozvojem preskriptivní lingvistiky, která ho charakterizuje jako soubor jazykových prostředků (ať už mluvených či psaných), které jsou či by měly být používány ve školách, v oficiálních sdělovacích prostředcích či v komunikačních situacích formálního charakteru a je kodifikován v jazykových příručkách. Do té doby se kladl důraz spíše na mluvenou řeč. Zásadní zlom pro to, aby se spisovný jazyk stal předmětem lingvistického bádání, jak napsal Bohuslav Havránek v Teorii spisovného jazyka⁴³, bylo rozdělení na synchronní a diachronní hledisko zkoumání, resp. synchronního. „První vykrystalizování teorie

43 Havránek, B., *Teorie spisovného jazyka*, Naše řeč 2-3, ročník 52/1969

spisovného jazyka se postavilo na stanovisko, že spisovný jazyk je specifický útvar národního jazyka jako jazykového celku.“ Dále Havránek rozebírá specifika spisovného jazyka, jenž spočívala v jeho autonomnosti, jeho úkolech a závaznosti k normě. Dalšími znaky jsou: národně reprezentativní funkce, je jazykem literatury (krásné), psaná podoba. Na druhé straně zde máme výpůjčky, které jsou součástí spisovného jazyka jiného národa, a které pronikají do již zavedeného jazykového systému a stávají se jeho součástí. Proto můžeme říci, že proces přejímání slov je de facto ovlivněn vztahy mezi dvěma spisovnými jazyky, národy.

Pokud se zamyslíme nad konkrétním tématem anglických výpůjček ve francouzském jazyce, respektive odmítavém postoji francouzštiny k angličtině. Naskytuje se tu otázka, zda-li se francouzský jazyk nesnaží zbytečně bránit globalizaci (paradoxně i pro tento výraz vymysleli svůj ekvivalent - *mondialisation*) a nevytvářejí tím tak překážky celosvětové komunikaci. Avšak k této otázce se ihned nabízí protioptázka: Neměl by si snad každý národ chránit svoje dědictví? Udržovat tradice, uchovávat čistotu jazyka? Není snad heslo Evropské unie: Jednota v diverzitě? Obecně se k této problematice Havránek zmiňuje o třech antinomiích, které aplikujeme na náš případ:

- 1) mezinárodnosti a národnosti
- 2) stability, tradice, přesnosti a dokonalosti
- 3) racionální a emocionální složky

Tyto antinomie budeme nyní aplikovat na francouzský jazyk.

Ad1) Francouzský jazyk již déle není jazykem mezinárodním, jak tomu bylo dříve, kdy dominoval ve sféře obchodní, politické a diplomatické a kulturní. Po druhé světové válce byl vytlačován angličtinou, tedy se stal pouze jazykem národním bránící svou identitu. Toto vytěsnění má přímý vliv na racionální a emocionální složky, o kterých se zmíníme později.

Ad2) Jelikož je z pozice národní francouzština ovlivňována angličtinou jako jazykem mezinárodním, a za podmínky, že spisovný jazyk musí být přesným a dokonalým – musí vystihovat nové pojmy, nové věci, nové jejich chápání – je nezbytné, aby přijímala anglické výpůjčky. Oproti čemu, ale stojí stabilita spisovného jazyka, „která je přímo jeho imanentním znakem, protože spisovný jazyk potřebuje udržovat jistou tradiční, ustálenou podobu, ba k těmto novým prvkům vzniká často

v okruhu mluvčích jistý odpor, protože dostává-li se do pohybu část jazykových prostředků, uživatel jazyka se někdy cítí poněkud dotčen, nebo ochuzen o něco tím, že najednou se vyskytají v jazyce prostředky, především slovní, které jsou mu cizí.⁴³ A toto je přesný důvod francouzských zákonů na ochranu jazyka, jejichž vznik souvisí s poslední antinomií racionální a emocionální složky.

Ad3) Stabilita francouzštiny, jako podmínka její srozumitelnosti, i anglické výpůjčky z hlediska podstaty spisovného jazyka patří do racionální složky. Druhým případem je stabilita jako součást emocionální složky, kdy se jedná o subjektivní udržování tradice s odporem k novotám. Obě tyto složky by měly být ideálně v rovnováze, ovšem v případě francouzštiny, která byla odsunuta angličtinou z mezinárodní pozice, převažuje složka emocionální, která se do rovnováhy dostane, až když přestane vnímat angličtinu jako hrozbu. Za podmínek, kdy by francouzština úplně odmítala veškeré výpůjčky a dále se nevyvíjela, přestala by být pružná – stala by se jazykem mrtvým, což ale není v současné době možné, jelikož vždy existují sociální skupiny, prostřednictvím kterých se proces přejímání slov realizuje. Jako příklad převládání emocionální složky poslouží názor od člena Francouzské akademie, bývalého politika Maurice Druona z roku 2004, který navrhoval francouzštinu jako jediným oficiálním jazykem Evropské unie především z důvodu její dokonalosti, jasnosti a výstižnosti; a tato myšlenka byla kvitována mnohými frankofonními intelektuály a politiky⁴⁴. Dalším příkladem, že angličtina je neustále chápána jako hrozba, je i manifestace zaštitěná asociací *Avenir de la Langue Française*⁴⁵, která se konala 18. června 2011 v Paříži s cílem vymožení Generálních stavů pro jazyk francouzský a Frankofonie, které budou moci efektivně rozhodovat ve jménu národa. Posledním, a o to více radikálnějším je reakce na „jazykový zákon“, který filozof a senátor G. Cogniot kriticky komentoval těmito slovy: „Přestaneme být otroky cizí terminologie v den, kdy přestaneme být zemí kupující zahraniční technologii a zemí v područí cizí ekonomiky. Osudy francouzského jazyka, jeho obrana a jeho rozšíření závisí na celkové kulturní politice, kterou bude uplatňovat vláda, o níž bude možno skutečně říci, že je národní, neboť se bude opírat o sílu práce, o sílu hluboko zakořeněnou v lidu, místo toho, aby se podřizovala vládnoucí třídě, která nemá žádné

43 Havránek, B., *Teorie spisovného jazyka*, Naše řeč 2-3, ročník 52/1969

44 www.vaclavnekvapil.eu, V. Nekvapil, „O francouzštině, aneb hledání alternativ“,

45 <http://www.avenir-langue-francaise.fr/articles.php?pg=681>

národní vědomí a která už není nadále schopna vést zemi k dalšímu vzestupu.⁴⁶

Nicméně, všechny tyto antinomie rozvinuly tendence spojit síly ve jménu ochrany „Molièrovského“ dědictví a zamezení americké „*hyperpuissance*“ a kromě aktivního boje, začala Francie v osmdesátých letech vést i boj pasivní, sdružováním frankofonního obyvatelstva v Mezinárodní organizaci frankofonie, jejímž cílem je podporovat francouzskou kulturu a šířit francouzštinu jako spojovací prvek mnoha národů světa a mnohými dalšími organizacemi a asociacemi s podobným cílem. Jedním z nejvýraznějších a nejrozšířenějších jsou *Alliances françaises*⁴⁷, které fungují již od roku 1886 s první kanceláří v Paříži. Současné rozmístění je ve: 38 zemích Afriky, 2 zemích Severní Ameriky, 33 zemích Latinské Ameriky a Karibiku, 30 zemích Asie a Oceánie a 33 zemích Evropy.

Druhou částí této kapitoly pro objektivnější představu o daném vztahu, byl sestaven dotazník (viz. Příloha č. 7) pro rodilé mluvčí, který má za cíl zmapovat povědomí francouzů v souvislosti s užíváním anglických výpůjček. Dotazovaní odpovídali na sedm otázek a uváděli svůj věk a zaměstnání, pro lepší zařazení do sociální skupiny, ve které se pohybují, resp. která ovlivňuje jejich slovní zásobu, komunikaci. Dotazované můžeme v zásadě rozdělit na dvě skupiny: studenty, jako nejsnáze ovlivnitelnou skupinu, prostřednictvím které se, díky vysoké interakci s angličtinou (média, hry, mobilita studentů), dostává do francouzštiny nejvíce nových slov; a učitele, kteří jsou v přímé interakci se studenty. Druhou skupinou jsou pak v našem případě pracující, kteří svou slovní zásobu přizpůsobují spíše oficiálnímu jazyku, který, jak již bylo zmíněno v souvislosti s francouzskými jazykovými zákony, se snaží vyvarovat anglických přejímek.

1) *Používáte vědomě nějaké anglické slovo, které má francouzský ekvivalent? Proč?* Všichni dotazovaní potvrdili užívání anglických slov namísto odpovídajícího francouzského ekvivalentu. Důvody jsou především ekonomické, tj. anglická slova jsou kratší; terminologický jazyk v informatice; situace, kdy francouzské slovo je nepřesné a neuspokojuje uživatele a anglické slovo se jeví jako více důrazné.

2) *Vyjmenujte slova končící na -ing, která znáte a která jsou používána ve francouzštině.* Nejčastějšími slovy byla všeobecně rozšířená *jogging, clubbing, brainstorming, meeting a baby-sitting*. Následovala méně častá slova, která jsou ale

46 Krejzová, A., *O francouzském „jazykovém zákonu“*, Naše řeč 4, ročník 59/1976

47 <http://www.alliancefi.org>

francouzštině známá také delší dobu: *curling, running, dancing, living, zapping* = přepínání tv, *listing* = listování, *screaming, lifting, pudding, string, ring, feeling*.

Mezi slovy končící na -ing byly zmíněny i anglicismy jako *bling-bling* = francouzský výraz pro příslušníky hip-hopové kultury nosící blýskavé šperky. Dále se zde objevily i „faux-amis“, které jsou ve své podstatě také anglicismy: *footing* = *jogging*, *parking* = *car park*, *camping*. Koncovku -ing můžeme konstatovat i u mnohých ekonomických pojmů, které jsou zmíněny v následující otázce.

3) *Znáte nějaké anglické výpůjčky vyskytující se v ekonomickém odvětví?* Na tuto otázku vzhledem k tomu, že pouze jeden dotázaný byl kompetentní s tímto oborem (*launch manager*), je slovní zásoba užší, ale o to více reflektuje všeobecně rošířené anglické ekonomické pojmy – internacionalismy. *Marketing, merchandising, dumping, sponsoring, joint venture, release, trader*. Opět zde můžeme zaznamenat i anglicismus *lobbying*.

4) *Jak vyslovujete anglické výpůjčky? Řídíte se spíše francouzskou výslovností?* Všichni dotázaní potvrdili fonetickou integraci, s výjimkami v případech, kdy mluví s cizinci.

5) *Co si myslíte o přejímání anglických slov francouzštinou? Mluví hodně lidí ve vašem okolí „franglais“?* Zde se názory poněkud liší, ale můžeme shrnout, že užívání *franglais* je díky neustálému globalizačnímu trendu velmi rozšířené, především u mladších generací. Za zmínku pak stojí dvě myšlenky, kdy je poukázáno na fakt, že anglický jazyk obsahuje mnohem více francouzských výpůjček, a proto se fenomén *franglais* dotazovanému nejeví tak invazivně; a vyhodnocení obou jazyků jako sobě rovných z hlediska jejich ohebnosti a integračních schopností.

6) *Váš oblíbený „franglais“ výraz?* Z odpovědí lze konstatovat, nejvíce užívaná *franglais* slova se týkají každodenního života. *Bifteck, cool, les seventies, smoking, J'y go...*

7) *Máte problémy s „faux amis“ ?* Na základě vesměs negativních odpovědí - kdy bylo uvedeno pouze *actually* (vlastně, skutečně)/ *actuellement* (právě teď, nyní); v ostatních případech je sporné zda o *faux amis* vůbec jde (*eventually/ éventuelement; to quote/ citer*) – lze odvodit, že tato problematika je mnohem více aktuální pro uživatele třetího jazyka, kteří řeší obousměrné překlady z angličtiny

do francouzštiny.

V návaznosti na analýzu tohoto dotazníku, kdy byli dotazováni „běžní“ uživatelé francouzského jazyka (nelingvisté), a kteří, jak se zdá, nejsou nijak podstatně pohoršeni vůči intenzitě anglicismů v jejich rodném jazyce, nastavují zrcadlo nacionálně založení jedinci, kteří utvářejí celosvětovou reputaci Francie, jak již bylo zmíněno.

7. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo popsání integrace anglických výpůjček a anglických ekonomických výpůjček do francouzského jazykového systému s ohledem na postoj francouzštiny vůči trendu anglicizace.

Úvodem byl vysvětlen pojem výpůjčky a proces přejímání slov. Poté se práce zabývala srovnáváním obou jazykových systémů podle typů integrace a substitučních možností francouzštiny. Hlavní částí bylo definování vztahu výpůjčky a terminologického názvosloví společně s příklady převzaté anglické ekonomické terminologie doplněné o francouzské ekvivalenty, jejichž existence vedla k zaměření se na historický průběh pronikání anglických slov do francouzštiny a na její obranou reakci. Ve druhé části této práce byly analyzovány převzaté ekonomické termíny pomocí elektronického etymologického slovníku (<http://fr.wiktionary.org/wiki/>) a elektronického francouzsko-anglického slovníku Larousse (www.larousse.fr/dictionnaires/francais-anglais), jehož výslovnost se řídí podle Mezinárodní fonetické abecedy. Poslední kapitola se pak zamýšlí nad spisovným jazykem a výpůjčkou hlavně z pohledu francouzštiny, která vnímá obzvláště anglické výpůjčky jako narušitele čistoty jazyka.

Závěrem můžeme konstatovat, že francouzština jako jazyk, který se stejně jako ostatní jazyky nemůže vyhnout globalizaci, bude, i přes své snahy zamezit množství užívání nepotřebných výpůjček pomocí jazykových zákonů, neustále přejímat prostřednictvím různých sociálních skupin nové výpůjčky a společný slovní základ s ostatními jazyky se díky anglické jazykové hegemonii bude překrývat – jako důkaz můžeme zmínit slovník Manfreda Görlacha *Dictionary of European Anglicisms*, kde je za období 1945 – 1995 uvedeno 3 839 anglicismů společných pro 16 národních evropských jazyků. Na druhou stranu by měl mít i jev jazykové globalizace svůj protipól, který francouzština dost dobře vytváří specializovanými ministerskými komisemi a neustálým vyvažováním lexika novými francouzskými výrazy, čímž podporuje neustálý rozvoj a obohacování jazyka a zároveň si zajišťuje, více než jakékoliv jiné světové jazyky, svou tradici a čistotu.

8. Résumé

L'objectif de ce travail était d'écrire l'intégration des emprunts anglais et des termes économiques anglais dans un système de la langue française avec un égard à l'attitude française envers le phénomène d'anglicismes.

La première partie explique le terme de l'emprunt et le processus d'emprunt. Par la suite le travail s'occupe à la comparaison des alphabets phonétiques des deux langues au moyen des formes d'intégration et des possibilités françaises de la substitution. La partie fondamentale s'oriente vers la relation de l'emprunt et de la terminologie avec les exemples des termes anglais économiques empruntés et les équivalents français. Consécutivement à ce phénomène on continue avec le contexte historique d'invasion des mots anglais en français et sa position défendant. En deuxième partie, les emprunts anglais économiques étaient analysés grâce à la dictionnaire étymologique en ligne (<http://fr.wiktionary.org/wiki/>) et la dictionnaire anglais – français Larousse (www.larousse.fr/dictionnaires/francais-anglais) dont la prononciation est conforme à l'Alphabete phonétique internationale. La dernière chapitre s'est réfléchi à la langue française littéraire et l'emprunt anglais. Ceci est perçu comme l'envahisseur à la pureté de la langue française.

Pour conclure on peut constater, vu que l'effet de mondialisation est indiscutable, que le français malgré les mesures pour garder la langue ne cesse pas d'emprunter. A l'autre côté, il est nécessaire d'avoir un contraire à la mondialisation et alors ce comportement restrictif peut être considéré comme un positif étant donné que le lexique français est en procédé d'évolution et d'enrichissement continu ce qu'il est plus important pour maintenir le héritage culturel et pureté de la langue.

9. Přílohy

Příloha č. 1: Mezinárodní fonetická abeceda

THE INTERNATIONAL PHONETIC ALPHABET (2005)

CONSONANTS (PULMONIC)

	LABIAL		CORONAL				DORSAL			RADICAL		LARYNGEAL
	Bilabial	Labio-dental	Dental	Alveolar	Palato-alveolar	Retroflex	Palatal	Velar	Uvular	Pharyngeal	Epi-glottal	Glottal
Nasal	m	ɱ	n				ɳ	ɲ	ŋ	ɴ		
Plosive	p b	ɸ β	t d				ʈ ɖ	c ɟ	k ɡ	q ɢ	ʔ	ʔ̚
Fricative	ɸ β	f v	θ ð	s z	ʃ ʒ	ʂ ʐ	ç ʝ	x ɣ	χ ʁ	ħ ʕ	ħ̠ ʕ̠	h ɦ
Approximant		ʋ	ɹ				ɻ	j	ɰ			
Trill	ʙ		r								ʀ	
Tap, Flap		ⱱ	ɾ				ɽ					
Lateral fricative			ɬ ɮ				ɮ̚	ɬ̚	ɮ̥			
Lateral approximant			l				ɭ	ʎ	ʟ			
Lateral flap			ɺ				ɻ̚					

Where symbols appear in pairs, the one to the right represents a modally voiced consonant, except for murmured *f*. Shaded areas denote articulations judged to be impossible. Light grey letters are unofficial extensions of the IPA.

CONSONANTS (NON-PULMONIC)

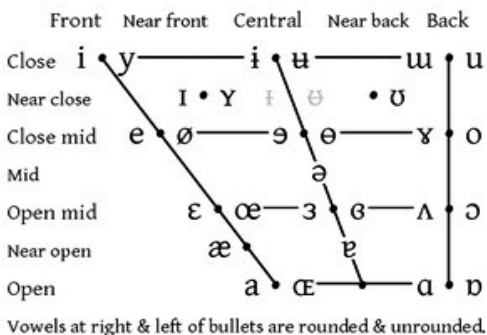
Anterior click releases (require posterior stops)	Voiced implosives	Ejectives
⊙ Bilabial fricated	ɓ Bilabial	ʼ <i>Examples:</i>
Laminal alveolar fricated ("dental")	ɗ Dental or alveolar	pʼ Bilabial
! Apical (post)alveolar abrupt ("retroflex")	ɟ Palatal	tʼ Dental or alveolar
‡ Laminal postalveolar abrupt ("palatal")	ɠ Velar	kʼ Velar
Lateral alveolar fricated ("lateral")	ɣ Uvular	sʼ Alveolar fricative

CONSONANTS (CO-ARTICULATED)

- ɕ Voiceless labialized velar approximant
- ɰ Voiced labialized velar approximant
- ɥ Voiced labialized palatal approximant
- ɥ̟ Voiceless palatalized postalveolar (alveolo-palatal) fricative
- ʐ Voiced palatalized postalveolar (alveolo-palatal) fricative
- ɧ Simultaneous x and ʃ (disputed)

kp̚ ts̚ Affricates and double articulations may be joined by a tie bar

VOWELS

SUPRASEGMENTALS

- ˈ Primary stress
- ˌ Secondary stress [ˌfoʊnəˈtʃən]
- eː Long
- e Short
- Syllable break
- INTONATION
- | Minor (foot) break
- || Major (intonation) break
- ↗ Global rise
- ↘ Global fall

TOPE

- ˈ Extra stress
- Level tones
- ˥ Top
- ˦ High
- ˧ Mid
- ˨ Low
- ˩ Bottom
- Tone terracing
- ↑ Upstep
- ↓ Downstep
- Contour-tone examples:
- ˥˩ Rising
- ˥˨ Falling
- ˥˩˥ High rising
- ˥˩˨ Low rising
- ˥˩˨˥ High falling
- ˥˩˨˥˩ Low falling
- ˥˩˥˩ Peaking
- ˥˩˥˩˥ Dipping

DIACRITICS

Diacritics may be placed above a symbol with a descender, as ɲ̚. Other IPA symbols may appear as diacritics to represent phonetic detail: tʰ (fricative release), bʰ (breathy voice), ʔ̚ (glottal onset), ə̚ (epenthetic schwa), oʷ (diphthongization).

SYLLABICITY & RELEASES	PHONATION	PRIMARY ARTICULATION	SECONDARY ARTICULATION
ɳ̚ ɳ̚̚	Syllabic	ɳ̚ ɳ̚̚	Voiceless or Slack voice
ɛ̥ ɛ̥̚	Non-syllabic	ɛ̥ ɛ̥̚	Modal voice or Stiff voice
tʰ h̥t	(Pre)aspirated	ɳ̚ ɳ̚̚	Breathy voice
d̚	Nasal release	ɳ̚ ɳ̚̚	Creaky voice
d̚̚	Lateral release	ɳ̚ ɳ̚̚	Strident
t̚	No audible release	ä̚ j̚	Linguolabial
ɛ̥ β̥	Lowered (β̥ is a bilabial approximant)	ɛ̥ ɳ̚	Raised (ɳ̚ is a voiced alveolar non-sibilant fricative, ɳ̚ a fricative trill)
		tʰ dʰ	Dental
		t̚ d̚	Apical
		tʰ dʰ	Laminal
		t̚ d̚	Advanced
		ɳ̚ ɳ̚̚	Retracted
		ä̚ j̚	Centralized
		tʰ dʰ	Labialized
		t̚ d̚	Palatalized
		tʰ dʰ	Velarized
		t̚ d̚	Pharyngealized
		ɳ̚ ɳ̚̚	Velarized or pharyngealized
		ɛ̥ ɛ̥̚	Mid-centralized
		ɳ̚ ɳ̚̚	More rounded
		ɳ̚ ɳ̚̚	Less rounded
		ɳ̚ ɳ̚̚	Nasalized
		ɳ̚ ɳ̚̚	Rhoticity
		ɳ̚ ɳ̚̚	Advanced tongue root
		ɳ̚ ɳ̚̚	Retracted tongue root

Příloha č. 6: Seznam specializovaných komisí terminologie a neologie podle oblastí

**LISTE DES COMMISSIONS SPÉCIALISÉES DE TERMINOLOGIE ET DE
NÉOLOGIE**

<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie de la défense , 1997</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie en matière économique et financière,1997</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie au ministère de la culture, 1998</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie compétente pour le domaine de la santé,1997</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie compétente pour le domaine social,1997</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie des télécommunications,1997</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie des sciences et techniques spatiales,1997</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie de l'ingénierie nucléaire,1997</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie de la chimie et des matériaux,1997</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie de l'informatique et des composants électroniques,1997</i>
<i>Le site internet de la Commission spécialisée de terminologie de l'informatique et des composants électroniques (CSTIC)</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie des sciences et de l'industrie pétrolières,1998</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie en matière juridique,1998</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie de l'industrie automobile,1998</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie de l'agriculture et de la pêche,1998</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie du ministère affaires étrangères,1999</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie du ministère de l'équipement, des transports et du logement,1999</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie de l'environnement,2000</i>
<i>Commission spécialisée de terminologie et de néologie au ministère de la jeunesse et des sports, 2001</i>

Příloha č. 7: Dotazník pro rodilé mluvčí na téma integrace anglických slov do současné francouzštiny

- 1) Používáte vědomě nějaké anglické slovo, které má francouzský ekvivalent? Proč?
- 2) Vyjmenujte slova končící na -ing, která znáte a která jsou používána ve francouzštině.
- 3) Znáte nějaké anglické výpůjčky (slova přejatá z angličtiny) vyskytující se v ekonomickém odvětví?
- 4) Jak vyslovujete anglické výpůjčky? Řídíte se spíše francouzskou výslovností?
- 5) Co si myslíte o přejímání anglických slov francouzštinou? Mluví hodně lidí ve vašem okolí „franglais“?
- 6) Váš oblíbený „franglais“ výraz?
- 7) Máte problémy s „faux amis“ - slova, která jsou si v obou jazycích graficky podobná, ale mají jiný význam? (př. *realiser* x *to realize*)

10. Prameny a literatura

Literatura:

- NOVOTNÝ, J. a kolektiv, *Mluvnice češtiny pro střední školy*, Praha: Fortuna, 1992
- VACHEK, J. *Lingvistický slovník Pražské školy*, Praha: Karolinum, 2005
- BRABCOVÁ, R.; PIŠLOVÁ, S. *Přehled pojmů z českého jazyka a literatury*, Jinočany: H&H, 1992
- KRAUS, J. et al. *Nový akademický slovník cizích slov. 1. vyd.*, Praha: Academia, 2005
- VINAY, J.-P., DARBELNET, J., *Stylistique comparée du français et de l'anglais*, Paris: Didier 1971
- ERHART, A. *Základy jazykovědy*, Praha: SPN 1990
- DOHALSKÁ, M. *Základy fonetiky francouzštiny*, Praha: SPN 1980
- NIKLAS-SALMIEN, A., *La lexicologie*, Paris: A. Colin, 1997
- MORTUREUX, M.-F., *La lexicologie: entre langue et discours*, Paris: A. Colin, 2008
- PEŠEK, O., *Enrichissement du lexique de l'ancien français: les emprunts au latin dans l'œuvre de Jean Meun*, SFFMU č. 362, Masarykova univerzita, Brno, 2007
- SVĚTLÁ, J., *Anglické výpůjčky ve francouzské terminologii*, Časopis pro moderní filologii, 77, 1995, č. 2
- BESCHERELLE, *La grammaire*, Paris: HATIER, 2006
- ČERNÝ, J., *Úvod do studia jazyka*, Olomouc: Rubico, 1998
- DÉSIKAT, C., HORDÉ, T., *La linguistique française au 20e siècle*, Paris: Bordas, 1976
- ČERMÁK, F., *Jazyk a jazykověda*, Praha: Pražská imaginace, 1994
- SAUVAGEOT, A., *Portrait du vocabulaire français*, Paris: Librairie Larousse, 1964
- MOLINIÉ, G., *Le français moderne*, Paris: Presses Universitaires de France, 1991
- *Oxford Business French Dictionary*, New York, 2002
- *Dictionnaire des faux amis - français-anglais*, Paris, Bruxelles: Duculot, 1998
- KREJZOVÁ, A., *O francouzském „jazykovém zákonu“*, Naše řeč 4, ročník 59/1976
- časopis *Management*, N°155, N° 164, Group Prisma presse
- HAUSER, P., *Nauka o slovní zásobě*, Praha : SPN, 1986, s.192-195
- DOSTÁL, J., *Termín a jeho definice ve výkladových, terminologických a naučných slovnících a encyklopediích. Modernizace výuky v technicky orientovaných předmětech a oborech*, Dodatky. 1. vyd. Olomouc: Votobia, 2003. s. 57.

- POŠTOLKOVÁ, B., *K užívání termínů v současné beletrii* - Naše řeč 1, ročník 63/1980
- KŘEČKOVÁ, V., *Les structures formelles des dénominations terminologiques de sylviculture en français et en slovaque contemporains*, Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity, 1997
- HAVRÁNEK, B., *Teorie spisovného jazyka*, Naše řeč 2-3, ročník 52/1969
- WALTER, H., *L'aventure des mots français venus d'ailleurs*, LGF, 1999

Bakalářské a diplomové práce:

- VAŇKOVÁ, A. *Foneticko-fonologická kompetence u žáků s narušenou komunikační schopností ve výuce anglického jazyka*, Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra speciální pedagogiky, Brno, 2010
- HUGROVÁ, K., *Anglicismy v současné české publicistice*, Palackého univerzita, Filozofická fakulta, Katedra žurnalistiky, Olomouc, 2010
- GÁLOVÁ, D., *Integrace anglicismů v současné ruské ekonomické terminologii z hlediska procesů jazykové globalizace*, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav slavistiky, Brno, 2009

Elektronické dokumenty:

- www.pavel-stichauer.cz/slovotvorba/anglicismo.pdf
- <http://www.osu.cz/fpd/kcd/dokumenty/cestinapositioni/lexikologie.htm#Úvod> , *Kolektiv autorů Katedry českého jazyka a literatury s didaktikou*, 2003

Internetové zdroje:

- <http://www.sfu.ca/fren270/Phonetique/phonetique.htm#principestranscription> , webové stránky kanadské Simon Fraser university
- <http://www.pomme.ualberta.ca/ling/phone.htm> , webové stránky kanadské University of Alberta
- http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:IPA_for_English
- http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:IPA_for_French
- <http://www.larousse.fr/>
- <http://www.avenir-langue-francaise.fr/>
- <http://franceterme.culture.fr/FranceTerme/recherche.html>
- <http://www.avenir-langue-francaise.fr/articles.php?lng=fr&pg=8>
- <http://www.academie-francaise.fr/dictionnaire/>

- <http://www.minefi.gouv.fr/> , Le ministere de l'Économie et des Finances et de l'Industrie
- <http://atilf.atilf.fr/> , Le Trésor de la langue française informatisé
- <http://www.vaclavnekvapil.eu> , V. Nekvapil, „O francouzštině, aneb hledání alternativ“
- <http://www.alliancefr.org>

